C. D.
DE
JURISDICTIONUM FRUCTIBUS,
EX DECRETO
MAGNIFICI
JCTORUM ORDINIS,
IN
ALMA ALTDORFINA,
PRO
LICENTIA DOCTORALI,
DIE V. *SEPTEMBR.* AN. MDCCIX.
INAUGURALITER
DISPUTABIT
DANIEL GRAMIZER,
NORIBERG.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Editio Altera TYPIS IOD. GUIL. KOHLESII ACAD. TYPOGR. 1710.

Digitized by Google

Digitized by Google

J. J.

PRÆFAMEN.

GRaviſſima ſemper inter eos, qui Rempublicam jure, legibus ac moribus regunt, de Juriſdictionum fructibus & compendiis exortæ ſunt lites. Diviſo enim inter plures jure, diviſisque Juriſdictionum actibus, aliter fieri non poteſt, quin acerrime & ſumma contentione invicem decertetur. Sæpiſſimè nempe uſu venit, unam provinciam multorum ſubiectam eſſe imperio, neque de uniuscuiusque iure liquido conſtare; adeoque cum regnandi cupiditas ſe difficulter intra iuſti & æqui limites contineat, ſuos proferre fines alteriusque iuri derogare, noſtris cumprimis temporibus, ubi multis arbitraria Principum pro legibus ſunt, rectum & ſummorum Virorum perſonis dignum à plerisque iudicatur. Imò, licet nihil alienum aut non ferendum poſtuletur, ipſa Juriſdictionum varietas creberrima litigia & concertationes parit, dum alius ſummum imperium, hic iuriſdictionem ſimplicem, iſte ius gladii, ille alia iura ſibi vindicat; nec inſolens aut à noſtris moribus alienum putatur, in alieno territorio peculiari iuriſdictionum ſpecie frui. Qua ex cauſa ardui quam maxime & impediti laboris res eſt, cognoſcere & diſcernere, quid ad unumquodvis genus referri debeat. In hoc inſuper negotio difficultas aborta ferè inexplicabilis eſt, eo quod ad enodandos plerosque iuris laqueos præſtantiſſimis cæterum auctoribus frequenter uti nequeas. Induit quippe doctrina de Juriſdictione aliam plane in Germania faciem, ac qui-

dem olim in Jure Civili, ad Romanum Statum compoſito, habebat, ut proinde ſæpe fruſtra ſint, qui priſci & obſoleti iuris interpretes in conſilium & ſubſidium advocant. Verum neque inter recentiores ſuper hoc argumento ubique convenit, & ob multiplicem conſuetudinum diverſitatem, & ob partium ſtudium, quod illos quoque non raro à veri rectique tramite in divorſum rapit, qui alias in ſtudiis doctrinæ multi atq; celebrati ſunt nominis. Poterat itaque me materiæ ſublimitas & gravitas à propoſito deterrere & avocare, quo ſtatutum cum animo ac deliberatum habeo, more in Academiis recepto, poſt exantlata feliciter examina, inveſtigationem de Jurisdictionum fructibus inſtituere, & ut in diſquiſitionem veniat, in cathedram, pro conſequenda ritè laurea doctorali, mecum afferre. Nihilo tamen minus cupiditas inveſtigandi diſſenſionum circa materiam hanc vel quotidie noviter oborientium primordia, omnem hæſitationem & fluctuationem animi tandem excuſſit, & ardorem, qui pæne reſederat, excitavit rurſus atque innovavit, ut audeam vadum tentare, & in uberrimo hoc argumento, quid Juri Franconico & generalibus moribus conſentaneum ſit, pro tenuitate virium exponere. Aſſerta tamen mea qualiacunque nemini neque fraudi neque præiudicio eſſe velim, ſi quidem vel per pacta & tranſactiones vel per conſuetudines inveteratas & receptas, alibi alii mores & alia iura invaluerint. Uſus enim & obſervantia, longique ſimul temporis poſſeſſio, optimam in controverſiis, circa hanc materiam agitatis, interpretationem ſuppeditant.

Digitized by Google

CAPVT I.

PRÆLIMINARE.

§. *I.*

CUm propoſitum mihi ſit, de nobiliſſimo Fructuum ex Jurisdictionibus reſultantium argumento, Diſputationem ingredi, me in limine Diſquiſitionis inſtitutæ non adeo morabuntur, quæ de nominum evolutione & vario vocum ſignificatu copioſe dici poterant. Hæc enim vel ex Scriptoribus de Jurisdictionibus & Fructibus, quorum non exiguus eſt numerus, vel ex Lexicographis, multo melius hauriuntur. Illud autem omnino præmonendum erat, me in præſenti emolumentorum ſive fructuum Jurisdictionalium illuſtratione, ipſis illis Jurisdictionis & Fructuum vocibus, in lata ſatis ſignificatione uti: adeoque primum ſub Jurisdictionis vocabulo, non ſolum omnes ejusdem ſpecies, Eccleſiaſticam puta & ſecularem, & hanc quidem tam ſuperiorem ſive criminalem, quam inferiorem ſive civilem, feudalem pariter ac foreſtalem, comprehendere, ſed & ipſam Jurisdictionem univerſalem, quam Superioritatem Territorialem alio nomine vocare malunt, & quæ in ampliſſimo vocis Jurisdictionis ambitu cæteroquin includitur, ad inſtitutum meum referre. vid. Arnold. de Reyger *voce Territorium. n. 15.* Dn. Schvveder. *P. S. Sect. 2. cap. 10. §. 1. in fin.* Dn. Harprecht. *Vol. 1. Conſil. Tubing. 12. n. 118.* Deinde fructuum pariter nomen tam latè hic accipitur, ut omnem utilitatem & commodum omne, quod ex quacunque re percipi

 poteſt,

poteſt, complectatur. Lauterbach. *Coll. Theoret. Pract. Tit. de Uſur. th. 42. & 44.* Siquidem commoda Jurisdictionis à Jureconſultis etiam fructus vocari, in confeſſio apud omnes eſt. Bart. & Bald. *in l. f. ff. ſol. matrim.* Knipſchild. *de Jurib. & Privil. Civit. Imper. Lib. 2. cap. 6. n. 79.*

§. *II.*

Quamobrem, ut omnis verborum ambiguitas removeatur fructus jurisdictionales mihi ſunt, omnia illa compendia æque ac commoda, quæ ex quavis jurisdictionis ſpecie, etiam univerſali illa ſive territoriali, in eum, qui jurisdictionem legitime exercet, redundant. Knipſchild. *d. l.* Klock. *1. Conſil. 10. n. 607.* Knichen. *de Jure Territ. cap. 4. n. 460.*

§. *III.*

Et quamvis cum jurisdictionum, tum fructuum variæ inveniantur diviſiones, earum tamen recenſione heic me ſuperſedere poſſe vel ex ea cauſa arbitror, quod inſigniores, ad Jurisdictionem ſpectantes, in ipſa argumenti tractatione occurrant, & in his, quæ ad fructus attinent, communiores & uſitatiores a me recipiantur, quantum equidem materiæ, quam ſub manibus habeo, commode inſervire queunt.

§. *IV.*

Neque exiſtimo ullum ſanioris judicii mentisve, de juſtitia, æquitate & neceſſitate, fructus jurisdictionales percipiendi, facile dubitaturum. Sane ipſum Imperantium officium, dum ſalutem publicam ſumma contentione atque ſolicitudine conſervat atque defendit, & de ſecura vivendi ratione ſalubriter unicuique proſpicit, hoc laboris ſui graviſſimi & moleſtiſſimi merito petit & expectat præmium. Sumtus, ad propellendos hoſtium inſultus & ſervandam in Republica pacem & tranquillitatem, erogandi, impenſæ in Miniſtros Eccleſiæ, quo veritas religionis Chriſtianæ cum fructu doceatur, & cultus Divini Numinis publicus, obſervatis eam in rem rite ceremoniis, peragatur, & in civiles non minus Officiales, ut ſuum cuique jus illæſum & integrum conſtet, faciendæ, ædificiorum publicorum vel extructiones vel reſtaurationes, & quæ munerum undiquaque neceſſario-

Digitized by Google

rum alia & innumerabilia ſunt onera, ab iis jure & exiguntur & perſolvuntur, quorum commodis & utilitati ſalutique cumprimis conſulitur. Atque hæc vera & ſolida ratio eſt, quare unaquæque jurisdictionum ſpecies, ſingularia ſua onera ferenda habeat. Klock. *de Contribut. cap. 1. n. 46. ſeqq. & 312.* Merckelbach. *in Appendice Conſil. 5. fol. 75. in fin.*

§. *V.*

Fundamentum itaque Fructuum Jurisdictionalium ipſa eſt Jurisdictio, & in hisce fructibus ſive acquiſendis ſive percipiendis, Dominus Jurisdictionis univerſalis, ſive Superioritatis Territorialis (der Landes-Herr) aut alius ſpeciem Jurisdictionum vel Criminalem, vel Civilem, vel Feudalem, vel quamcunque aliam, exercens, (der Cent- oder Fraiſch- und Vogtey-Herr) compendia iſta, ut effectum ſuæ Jurisdictionis ordinarium prætendit. Mevius *P. 4. Deciſ. 363. n. 13.* Knipſchild. *Lib. 2. c. 6. n. 79. ſeqq.* Quemadmodum alioquin fundamentum alios fructus acquirendi, eſt Dominium tam verum quam fictum. Schüz. *in Compend. Lauterb. ad Tit. de acquir. rer. Dom. in fin.* Hopp. *ad §. 35. J. de R. D.*

§. *VI.*

Percipiunt proinde Jurisdictionum fructus, non ſolum harum Domini veri, & ii, quibus ab his id legitime conceſſum, ut Conductores, (modo mulcta, ſive pœna pecuniaria, ante finitum tempus Conductionis, ſit irrogata, cum hoc in caſu non ad tempus commiſſi delicti, ſed condemnationis factæ reſpiciendum ſit. Anton. Faber *in Cod. lib. 9. tit. 25. de pœnis.*) ſed etiam omnes in poſſeſſione vel quaſi Jurisdictionis exiſtentes, & per ſententiam Judicis latam Victores, iis fruuntur, ob commoda poſſeſſionis, quæ poſſeſſori, donec in petitorio contrarium evincatur, etiam fructus præſentes attribuunt. *§. 4. J. de Interdict.* Mev. *Conſil. 3. n. 124. & P. 2. Deciſ. 3.*

§. *VII.*

Cum igitur utplurimum diverſitas Jurisdictionum ſeparatarum, diverſos & ſeparatos quoque producat fructus, atque hi ipſi unicuique competant, prout hanc vel illam jurisdictionis ſpeciem exercet. Klock. *de Contribut. cap. 1. §. 230. ſeq.* Wehner.

ner. *Obſervat. Pract. voc.* Vogtey. Knipſchild. *c. l.* diſtincte atque partite de tota re pronunciandum eſt. Hinc primum de Fructibus Jurisdictionis Univerſalis, ſive Superioritatis Territorialis, dein Criminalis, poſtea Civilis, deinceps Foreſtalis, & denique, ut vulgo fieri conſuevit, Feudalis quoque diſſeram, & quid de ſingulis habendum ſit, quam potero, compendio dicam.

CAPUT II.

DE

FRUCTIBUS JURISDICTIONIS UNIVERSALIS SIVE SUPERIORITATIS TERRITORIALIS.

§. *I.*

MAjeſtati, ſeu ſummæ illi, quæ Imperatori competit, eminentiæ analoga Poteſtas, eſt Jurisdictio Univerſalis, ſive Superioritas Territorialis. Secundum Germaniæ Stylum, pro diverſitate ſubjecti, diverſa quoque ſortitur nomina, & quidem, ratione Principum, die Landes-Fürſtliche Hoheit / ratione autem aliorum Statuum, die Landes-Herrlichkeit dicitur. Qua ratione Principes & Status Imperii Germanici, poſt immutatam à Carolo M. priſci in Germania regiminis formam, ſub Imperio cumprimis Henrici IV. & durante illo notiſſimo, quod orbem patrium graviſſime afflixit, interregno magno, ad id culmen poteſtatis pervenerint, & hæreditario jure ad poſteros transmiſerint, difficile dictu eſt, longaque & ancipiti inveſtigatione hiſtorica opus habet. Multum ſudoris laborisque huic rei impenderunt, celeberrimi viri Knichenius, Coccejus, Lindenſpur, Mingius, Knipſchild, aliique plures, & doctiſſimas Conjecturas in medium protulerunt. Nec enim veteris ævi in conſcribenda hiſtoria ſive ſegnities, ſive ſocordia, &, quæ exinde originem ducit, fide dignorum monumentorum penuria, ſupra probabiles conje-

ctationes aſſurgere patitur. Noſtra ætate Summa Principum & Statuum Imperii poteſtas, quam Superioritatem Territorialem vocant, auctoritate Legum Imperii fundamentalium, & pacis Weſtphalicæ fide, ita roborata & confirmata eſt, ut ad eam aſſerendam & tuendam, annalium memoriam replicare ſupervacaneum ſit. Tam auguſtum vero Jurisdictionis Univerſalis ſive Superioritatis Territorialis nomen eſt, ut ſecundum commune dicterium quilibet immediatus Imperii Status, vi ejus, in terris ſuæ ditioni ſubjectis, quoad Jura territorialia & regalia, omne id facere poſſit, quod Imperatori in toto Imperio faciendum competit; ſalva tamen ipſius Imperatoris ſuprema Majeſtate, ſalviſque reſervatis. Hincque Superioritatem territorialem omnes Jurisdictionis ſpecies ſub ambitu ſuo continere, ipſum nomen ejus arguit, cum ſecundum Brocardicum illud, neceſſe ſit, ut qui ſe fundat in toto, in qualibet etiam ejus parte ſe fundet. Gail. *2. Obſerv. 62. n. 9. & Tract. de Pignor. cap. 8. n. 6. & ſeqq.* Mynſing. *Conſil. 16. n 35.* Cravett. *Conſil. 673.* Menoch. *de Præſumt. Lib. 3. præſ. 100. n. 1.*

§. *II.*

Ut diſtinctius & clarius omnis res cognoſcatur, ſæpius dicta hæcce Superioritas Territorialis ſive Jurisdictio Univerſalis *I.* omnium Jurisdictionum ſpecies regulariter complectitur, & propterea omnes quoque fructus & emolumenta Jurisdictionum comprehendit; de quibus in ſequentibus largior ſe offeret dicendi occaſio. Lauterbach. *Diſſert. Jurid. Tubing. Vol. 4. de Jur. aggratiand.* Ill. D. Stryck. *Volum. Diſſert. I. de Jurisdictione circumſepta cap. 1. §. 18.* Linck. *de Centena cap. 2. §. 4.* Ziegler, *ad Aur. Prax. Calvol. 5. Landſaſſii Concl. 1.* Et hanc quidem jurisdictionem obſervare licet in terris Imperii, ubi obtinet Landſaſſiatus; In Franconia vero, cum nuſpiam territoria clauſa, ut nominant, invenire liceat, limitibus certis & finibus circumſcripta, atque ea Franconiæ incolarum inter ſe ſit permixtio, ut raro pagum aut vicum, uni ſaltim domino ſubditum, queas oſtendere, aliter ſe res habet, nempe qui in alterius territorio ſunt & vivunt, non ſtatim & ſimul de ipſius

ſunt

ſunt territorio, ſed in eos proprii ſui domini eſt jurisdictio. Lauterb. *in Diſſ. de Condom. Territor. cap. 1. th. 7.*

§. *III.*

Jurisdictio Univerſalis *II.* Regalia Jura comprehendit, die Landes Hoheiten. Equidem hæc Jura regalia cum ipſo jure territoriali ſæpius confundi video, revera tamen ab iis differunt, meritoque ſeparantur, cum uſu venire ſoleat, ut Jure Superioritatis deſtitutus, regalia tamen certè quædam ipſa vel ex Conſuetudine vel ex Præſcriptione poſſideat. Referuntur iſta jura ad Jurisdictionem Univerſalem, in quantum Dominus Territorialis fructus quosdam & commoda ex iis percipit; ſuntque duplicis generis majora ſcilicet & majeſtatica, & minora, quæ in Capitulatione Cæſarea non Electoribus ſolum, ſed reliquis quoque Principibus & Statibus conceduntur, & exceptis reſervatis confirmantur, prout patet ex Capitul. Imp. Carol. V. Ferdinandi I. Rudolphi II. Matthiæ, Ferdinandi II. Ferdinandi III. Leopoldi I. & Joſephi. *§.* 3. Recenſus eorum prolixior eſt, quam ut commode heic inſtitui queat, atque eo labore multi præclari Scriptores egregie defuncti ſunt, dum de excelſis Principum Dignitatibus & aliorum Statuum prærogativis, juſto volumine egerunt ex quibus etiam ea, quæ ad Jura Territorialia gratioſa & juſtitiaria ſpectant, petuntur. Mei quam maximè inſtituti eſt, ut ad minora, utpote magis in reditibus & fructibus conſiſtentia, me convertam, & inſigniora ſtrictim enarrem.

Refero itaque *a)* huc ex Jure Status reſultantem poteſtatem, collectas provinciales Landſteuern indicendi & exigendi. Klock. *de Contribut. cap. 1. n. 231. & capit. 14. Sect. 3. n. 17.* Sive eæ ſint perſonales, vel reales vel mixtæ. Roſenthal. *cap. 5. Concl. Juris feud. 73.* Sive ſint veluniverſales vel particulares, vel ordinariæ, vel extraordinariæ aut quocunque alio veniant titulo & nomine, D. Schvvederus *P. S. Sect. 2. cap. 15. §. 2.* verbi gratia, Capitationis, der Kopfſteuer / quæ æquabiliter, nulla facultatum aut ætatis ratione habita, indicitur; Detractionis der Nachſteuer / qua damnum, ex transportatione bonorum in aliam ditionem, Dominis prioribus exortum, aliquo modo compenſatur; Indebiti

biti des Umbgelds / Guidagii, des Geleitgelds / quod pro petito Conductu ſolvitur; Acciſiarum, Pedagiorum, Collectarum, quibus frequentior uſus Gabellarum nomen impoſuit, & de quibus, quam diverſi ſint generis, conſuli poterit laudatus Klockius, *c. l.*

Quemadmodum autem Præſtationes Extraordinariæ non pecuniariæ tantùm ſunt, ſed & in operis conſiſtunt, ita β) huc Angariæ & Perangariæ præterea pertinent, quæ præſtatione jumentorum, plauſtrorum, navium, aliarumque rerum abſolvuntur, da man der Obrigkeit mit Wägen / Pferden / Vorſpann und andern dienen muß / & propter neceſſitatem ſeu aliquod repentinum ingruens negotium, uti frequenter & crebro à ſubditis in Territorio, ſic etiam aliquando à forenſibus tum ibidem degentibus, propriis ſumtibus, præſtandæ veniunt. Nec, quod ad forenſes attinet, id abſque juris ratione ab iis exigitur, quandoquidem ob utilitatem vel ſecuritatem publicam, qua fruuntur, & ob plures in ipſos redundantes in Republica fructus, omnino collectari poſſunt, fuſius hoc docente Klockio. *c. 1. n. 17. & cap. 13. Sect. 1.* Lundenſpur *de moderna Imperii Juriſdict. cap. 30. n. 160.*

γ) Jus metalli fodinarum deinceps huc ſpectat, quo Domini Territoriales, omnia mineralia in ſuo Territorio inveniendа, ſive loca ſint publica, ſive ad privatos pertineant, tanquam pretioſa terrarum, als des Landes-Schatz / ſibi attribuunt. Atque heîc denuo vocabulum metalli in latiſſima ſignificatione accipitur, eoque non tantum Aurum, Argentum, Æs, Cuprum, Stannum, plumbum, ferrum, intelligitur, ſed & argentum vivum, ſal ſubterraneum, minium, quin & gemmæ, marmora, ſalinæ &c. Gold / Silber / Ertz / Meſſing / Kupffer / Zinn / Bley / Eiſen / Quecksilber / Salpeter / Mennig / Marmor / Alaun / Vitriol / Schwefel / Mercurius ſublimatus, Magnet / gebrannt Kupfer / Grünſpann / Cryſtall / Weinſtein / Saltz / Sal Gemmæ, Sal Armoniacum, Sal Alcali, Kalch / Aſchen / Amber / Agtſtein / Wißmut / Zwitter / Glantz / Kobold / Zinober /

der/ Spießglaß/ Jaſpis/ und andere Stein/ rc. vid. Seckendorff im Teutſchen Fürſten-Staat. *Part.* 3. *cap.* 3. *n.* 1.

δ) Jus pariter Fluminum publicorum, heic locum ſuum habet, unacum omnibus exinde provenientibus utilitatibus ac Incrementis fluviaticis, ut ſunt reditus piſcationum, portus, ripatica, inſulæ in flumine natæ, alveus à flumine derelictus, jus concedendi ædificationem molendinorum, jus grutiæ & rates ducendi, beſtehet alſo dieſes Recht aus verſchiedenen Regalien / als der Fiſch- Flöß- Schiffmühl- Bau/ Inſel/ Strand und andern Gerechtigkeiten Dn. Schvved. *P. S. Sect. II. cap.* 15. *§.* 10.

ε) Jus Territorii ſtatibus porro Jus fiſci ſeu Jura fiſcalia, in multis ut plurimum & Confiſcationibus conſiſtentia, adſcribit. Confiſcationi autem ſubjecta ſunt.

1) Bona vacantia præcipue, Erbloſe Güter/ puta, ſi nulli exiſtant legitimi hæredes, nec, prævia proclamatione affixoque publico proclamate, tales compareant, Dominus Territorii hæreditatem adit, cum onere, ut defuncti creditoribus pro facultatibus hæreditatis acquiſitæ ſatisfaciat. Quo in caſu Illuſtris Reſpubl. Norimbergenſis non ſolum jure territoriali gaudet, ſed inſuper, ex privilegio ſpeciali ab Invictiſſimo Imperatore Carolo V. A. 1550 gratioſiſſime ſibi conceſſo, & a Glorioſiſſimæ memoriæ Imperatore Rudolpho II. A. 1577. pari Clementia confirmato, in bona vacantia, & teſtamento pariter ac hæredibus deſtituta, ſuccedit. Klock. *de ærario lib.* 2. *cap.* 136. *n.* 13. *& in Annot.* Generoſ. & Magnificus Dominus Procancellarius PELLERUS, JCtus de Republica Patria & Academia Altdorf. immortaliter meritus. Mingius *de Superiorit. Territor. Conc.* 69. Gail. 2. *obſ.* 86 *n.* 4. *& obſerv.* 30. *in pr.* Klock. *de Contribut. cap.* 1. *n.* 303.

2) Fiſco debentur, atque bonorum vacantium rationem induunt, prædia inculta ac deſerta, die Neubrüche/ Rothland/ neuausgereutte Felder/ novalia, ſeu terræ de novo cultæ, cum olim ſteriles, nemoroſæ, aut paludoſæ fuiſſent, præſertim ab Univerſitate aliqua nondum occupatæ. Quodſi poſterius hoc con-

contigerit, in recognitionem ſupremæ Jurisdictionis, decimæ der Noval-Zehenden/ publici emolumenti ergo, Dominis Territorii, minimum iis, qui Proteſtantium nomine cenſentur, exſolvuntur, ob magnam affinitatem, quam hi agri de novo culti, aut de quibus, an unquam fuerint conſiti, non extat memoria, cum bonis deſertis vacantibusque habent. Harttm. Hartmanni *Lib. 2. Pract. Obſ. tit. 53. Obſ. 10.* Michael *Diſſertat. de Jurisdict. th. 49.* Valet autem hæc lex penes Eccleſiaſticos, præſertim in novalibus publicis, eo quod fundus nulli privato competat, ſed in poſſeſſionem Domini territorialis veniat. Neque enim ea Pontifici Romano aut univerſo Clero aſſignari debet Poteſtas & Licentia, ut impune queat Statum Imperii, in territorio ſuo, nova ſervitute onerare. Plane nihil ad rem facit exemplum Veteris Teſtamenti, ubi Decimæ Sacerdotibus & Levitis fuere conceſſæ, per legem poſitivam forenſem, in ſubſidium victus & patrimonii, propter defectum aliorum redituum, & quod in dividenda per ſortem terra promiſſionis, nulla iis obtigerit hæreditas. *Vid. Num. 18. 20. ſeq.* Noſtro ævo antiſtitibus ſacrorum, & omnibus rem divinam facientibus, ſalaria certa plerumque erogat Magiſtratus politicus, unde vitam honeſtè ſuſtentare poſſint. Syringius *in Praxi aurea Juris Decimandi cap. 7. §. 8.* Klock. *de Contribut. cap. 1. n. 303.* Knipſchild. *de Civit. Imper. Privil. Lib. 2. cap. 16. n. 40.*

Nec non 3) Fiſco adjudicantur bona ereptitia, ſeu indignis ablata, quibus alicubi accenſentur die Hagſtelzen/ vid. Wehner *in Obſerv. h. v.* poſtquam ex iis, ceu in hæreditatibus fieri moris eſt Creditoribus & Legatariis eſt ſatisfactum; DD. & Gloſſ. *ad L. cum fiſco. 9 ff. ad SCtum Syllan.* Klock. *de Aerario lib. 2. c. 138.* ibique Magnificus Dominus Annotator, omni elogio major.

Eorum porro bona 4) Fiſcus arripit, qui inceſtum commiſerunt, modo liberi legitimi ad tertium usque gradum, videlicet pronepotes, & parentes usque ad ſecundum gradum; item fratres & ſorores, nec non patruus & amita deficiant Klock. *c. l.*

Similiter 5) bona ſpuriorum, ex damnato coitu natorum,

& ſine liberis decedentium in fiſcum confluunt. Klock. *Part.1. Conſil. 29. n. 870.*

Cujus reditus 6) amplius augentur ex jure ſuccedendi in hæreditatibus peregrinorum, advenarum & alienigenarum. Quanquam fatendum ſit, Gallorum moribus id unice ferme obſervari, atque Jus Albinatus ſive Albinagii vocari. Klock. *c. l.* Nemo tamen Statibus Imperii eam poteſtatem, ſi illa, tanquam jure retorſionis in Gallos, uti velint, cum ratione denegaverit.

Deinde 7) Confiſcationi ſubjacent bona eorum, qui Crimen læſæ Majeſtatis commiſerunt. Klock. *de Aerario lib. 2. c. 137.* Nam quamvis in Imperio Confiſcationes bonorum ob alias cauſas, per Conſtit. Imperat. Carol. V. ſublatæ & prohibitæ ſint, in der Peinlichen Hals-Gerichts-Ordnung *art. 218.* Klock. *c. l. lib. 2. cap. 140.* & quidem præcipue hanc ob rationem, ne magis ob bona, quam delicta intententur. Limnæus *in Not.* ad Capit. Ferdin. III. *art. 28. verb.* Keinesweges/ ꝛc. nihilominus ibidem enorme hoc imo horrendum læſæ Majeſtatis crimen ſpecialiter excipitur, ejusve reſpectu, veteres leges ita confirmantur, ut eo perpetrato Confiſcatio bonorum etiam deſcendentibus hæredibus extantibus locum habeat, adeo ut nihil in totum filiis, quam qui alias paterno deberent perire ſupplicio, cum & in iis paterni, hoc eſt hæreditarii Criminis exempla metuuntur, præter vitam Imperatoria lenitas ſpecialiter concedat, relinquatque, ut tales ſint, quibus, perpetua egeſtate ſordentibus, ſit & mors ſolatium & vita ſupplicium; Imo vix filiabus parcat, falcidiam ſolam relinquat, ut habeant mediocrem potius alimoniam, quam integrum emolumentum aut nomen hæredis; tum quod mitior circa eas debeat eſſe ſententia, quas pro infirmitate ſexus, minus auſuras confiditur. Klock. *d. l. cap. 139.*

Nec minus 8) ad Fiſcalia Jura Theſaurus inventus redigendus eſt. Quod ſi repertores magicarum artium incantamenta adhibuerint, aut locus inventionis fiſcalis fuerit, totus ad Dominum Territorii defertur; accedente inſuper ſilentio & ſuppreſſione voluntaria, cum altero tanto reſtitui debet. *l. 3. §.*

fin.

fin. ff. de Jur. Fiſci. Et ita communiter DD. ſentiunt. Sed ego crediderim, indiſtinctè theſaurum repertum fiſco eſſe adſcribendum, ſi ejus rei oppreſſa mentio eſt. Vid. Reformat. Noricam. *Tit.* 25. *l.* 1. §. Doch ſo der Finder / *ibi*: der Obrigkeit ꝛc.

Tandem 9) nemo ambigit, quin ex multarum impoſitione inſigne Emolumentum fiſco accedat. Mulctantur autem violatores & defraudatores, vectigalium, ſuæque proterviæ pœnas ex merito ære luunt. Aliquando Dominus Territorii, vigore Juris aggratiandi, ſupplicium mortis promeritum aut alias pœnas corporis afflictivas, in pecuniarium mulctam commutat; adeoque ſontes vitam ſuam certe argenti ſumma redimere jubet. Hæc ipſa verò reis pœnarum veniam indulgendi poteſtas, inter Regalia Jura præcipuum habet locum, & ab omnibus Imperii Statibus, ceu illuſtriſſimum & primarium ſummæ ſuæ jurisdictionis ſummæque dignitatis munus exercetur. Beſold. *de Civit. German. Part.* 1. *c.* 6. *th.* 18. Carpzov. *Pr. Crim. p.* 3. *qu.* 150. *n.* 19. Quare iis, quibus ſuperior, criminalis ſeu alta tantum jurisdictio conceditur, neque integrum eſt, neque licet, in capitali ſupplico afficiendos mitiorem pœnam conſtituere, mortisque reos aut fuſtigationi ſubjicere, aut exilio punire, aut argento emungere. Quippe tum demum vices officii ſui rite explent, cùm de commiſſis criminibus ſolicita indagine cognoſcunt, &, ut in ſuo quisque vitio plectatur, probè diſpiciunt, omni delictorum venia, ſontibus & reis facienda, ad Dominos Superioritatis Territorialis remiſſa. Quibus ipſis incumbit, ne ſummo hoc jure ſuo & æqua cum Diis poteſtate intemperantius utantur, aut poteſtatem illam, peccantibus veniam indulgendi, in effrenem peccandi licentiam convertant magisque animum lucri cupidum, quàm mite & manſuetum ingenium ſuum turpiter prodant, ſed rationes delicti perpetrati magno acrique judicio ab origine, cauſisque primis repetant, diſcernant, expendant, & cum concedendum atque ignoſcendum eſſe videtur, malefacta condonent. Sane, magna flagitia libera & multa dimiſſa, hominibus improbis & vitiis contaminatis ſpem impunitatis faciunt, ipſos effrenatiores red-

dunt,

dunt, & illum, qui imprudenter delicti gratiam fecit, culpa vacare non ſinunt, ſed reum peragunt. Juſtitiæ proinde, ſi quid clementer fit, non eſt obliviſcendum, ſed & nec honeſtatis; atque omni modo cavendum, ne ſordidis improbisve mediis, vel cum Fl. Veſpaſiano urinario, vel cum Pontifice Romano lupanario vectigali aliquis diteſcat, ut prudenter monet Klockius *de Aerario Lib. 2. cap. 42.* & Lauterbach. *Diſputat. Jurid. Tubing. Vol. 4. de Jur. aggratiandi.*

ζ) Perceptio Vectigalium Regalibus omnino additur, ſive ſint ripatica, ſive portoria, ſive Telonia. Aſt vetera & antiqua ſint oportet, juſtoque titulo quæſita, nec noviter introducta, vel præter fas adaucta. Siquidem pro arbitrio nova vectigalia & imponere & exigere, vel vetera pro lubitu adaugere, nemini in Imperio ex Jure Status permittitur, ſed ad eam rem concludendam, Imperatoris quam maxime, dein omnium Electorum, & confinium poſtea Statuum, quorum cumprimis num vectigal recens imponatur nec ne? intereſt, conſenſus requiritur. Antiquitus equidem facultas, vectigalia cum imponendi tum prorogandi & augendi, penes Solum Romanorum Regem erat, teſte Schwaben Spiegel / *c. 12. n. 4.* ibi: **Alle Zölle und Müntzen / die ſeynd eines Römiſchen Königes / und wer ſie haben will / er ſey Pfaff oder Lay / der muß ſie haben vom Römiſchen Reich und dem König / und wer das nicht thut / der frevelt am Röm. Reich /** it. Receſſ. Imperii *de An. 1576.* §. **Weiter ſeynd wir.** §. *116. & 117.* ubi: **Den Zoll ſteigern gehöret zur Kayſerl. Majeſtät ſonder Hoheit und** Reſervaten. Poſtea verò limitata illa poteſtas eſt coarctata, atque per Capitulationes Augg. Impp. Caroli V. *art. 18.* & Ferdinandi I. *art. 17. ſeqq.* ad Conſenſum Electorum excluſo tamen Bohemiæ Rege, ceu Limnæus ad Capit. Car. V. *art. 15. & 18.* probat, reſtricta eſt, viguitque hæc conſtitutio per integrum & quot excurrit ſeculum, daniæque Regis Legato in Comitiis Ratisbonenſibus A. 1637. vectigalis Tychopolitani Prorogationem petenti, ab Electorali Collegio reſponſum eſt: **Man befinde nicht / wie / bey jetzigen beſchwehrlichen Zeiten /** in præjudicium tertii **ſolche** Proroga-

tion

tion bewilliget werden könnte 2c. Atque eo tempore graviſſimum illud & ſanctiſſimum illud totius Imperii Conſilium, magno aſſenſu in hanc ſententiam diſceſſit, & ulterius aliquid concedere renuit. Theatr. Europ. *pag. 780.*

Aſt tandem in CapitulationibusGlorioſiſſimi Leopoldi & hodie regnandis Invictiſſimi Imperatoris Joſephi, Status Imperii poteſtatem hancce arctius reſtrinxerunt, his verbis: Keinen Zoll von neuen geben / noch einige alte erhöhen / oder prorogiren/ 2c. Es ſeyen dann die benachbarte und *intereſſirende* Stände/2c. und aller und jeder ſieben Chur-Fürſten Wiſſen und Willen 2c. dergeſtalt vorgegangen/daß keines Chur-Fürſten Diſſens dargegen. Capit. Leopold. *Art. 21.* & Joſephi. *20.* Ex quibus liquido conſtat, noſtris temporibus, vectigalia nova imponi, vetera renovari, dilatari, prorogari, adaugeri nequaquam poſſe, niſi *Imperatoris* & *Electorum* omnium *Unanimis* adſit conſenſio, & his ipſis cum *adjacentibus Statibus*, quorum in recenti vectigalium impoſitione & exactione res agitur, & magnopere refert, convenerit. Quo ipſo Acciſiæ aliæve impoſitiones & exactiones propter conſumptibilia imperatæ, de quibus ſupra mentio facta eſt, à vectigalibus ſe ſatis ſecernunt, & maximo ab illis intervallo diſtare cognoſcuntur. Quilibet namque ſummas rerum tenens, ſine ulla dubitatione in ſuo territorio, jure ſtatûs, acciſias, & quæ alia cum his affinitatem habent, onera imponit & pendi jubet, à civibus ſuis & ſubditis primario, à forenſibus vero non niſi ſecundario & per indirectum, dum nempe alicubi commorantur aut mercaturas faciunt, quo in caſu proclive & ſolenne ipſis eſt, pretia rerum venalium amplificare, & factas in victum expenſas uberiore quæſtu compenſare, id quod Germani vocant: Den abſtattenden Impoſt auf die Wahren ſchlagen.

§. IV.

Jura hæc atque regalia cuncta, quorum hactenus facta eſt recenſio, ordinarie juriſdictioni territoriali ſunt annexa. Obſervationem autem ſingularem meretur & ſilentio præteriri haud debet, quædam ex his aliquando tamen aliis Territorii

 non

Dominis ſic eſſe quæſita, ut, quamvis illorum exercitium, ex parte exercentium, ſuperioritatem territorialem non importet, non ullatenus evincat, commoda tamen hinc inde enata & percepta, ad ipſos utique & citra controverſiam redundent. Lauterbach. *de Condomin. Territor. cap. 1 §. 7.*

HAc ratione verbi gratia Sereniſſimæ Dnn. Burggravii de Nurenberg in Sylvis Imperialibus circa urbem ſitis tertiam feram, unde ſenſim temporis tractu jus venandi exortum eſt, aliaque jura particularia jure habent, verum ipſa illuſtris Reſpubl. Norimb. omnem Territorialem Superioritatem rite ibidem juſſu ac vice Summi Imperatoris adminiſtrat. Cujus jura neque labefactantur neque convelluntur, quod quidam elogiorum Scriptores & ſubleſtæ fidei Hiſtorici, immo & Politici quidam, penitiore cauſæ, quam ornandam tamen ſuſcipiunt, cognitione deſtituti, contrarium affirmare ſuſtineant. Nemo ipſis vitio vertat, ſed inſtituto eorum alacriter quivis applaudat ſi Sereniſſimæ Domus, cui Deus æternum bene faxit, virtutem, excellentiam, felicitatem, honores, dignitates, victorias, tropæa, merita, orationibus ſcriptisque decorent, laudibus illuſtrent, & ſempiternæ gloriæ commendent: Nihil enim tam magnum & excelſum dici doteſt, quin Heroës, ex illa proſapia oriundi, omnibus illis longiſſimè antecellant. Sed quando illuſtri Norimberg. Reipubl. jurisdictionem territorialem, & exinde reſultantia jura adimere, ſuisque, quos elogiis ad cœlum meritò efferunt, Principibus adſcribere conantur, rem faciunt ſupra modum iniquam, à juſtitia Sereniſſ. Principum, quorum ea unica, ut ſuum cuique tribuatur, laus eſt, alienam, & alio fundamento, niſi imperitia & injuria ſcribentium, non ſuperſtructam. Inſoliti præterea exempli atque minus æquæ ſcriptionis genus eſt, prætenſa Dignitatis Principum ſublimitate, minoris ordinis Statui frequenter inſultare, in re tam ſeria verborum ſtrepitu, coloribus & lenociniis, non autem argumentorum pondere agere, ampullas & ſesquipedalia verba projicere, & ubi ad probationes ventum eſt, incredibili ſententiæ frigidas ratiunculas ſuggerere, cum larvis & lemu-

lemuribus decertare, neque originem juris ſui, neque poſſeſſionis vel quaſi ullum titulum oſtendere poſſe. Si enim hoc ſummum jus ſit, ut Summorum Principum obtenta auctoritas pro clypeo & dubiæ cauſæ juſta defenſione valeat, neminem ab injuſtis impetitionibus liberum eſſe poſſe, fatendum omnino eſt. At vero olim in Excelſo Imp. Dicaſterio Cam. Dnn. Burggravii de Nurenberg, Reipubl. Noricæ de Superioritate Territoriali litem nunquam intenderunt, ſed de mero Imperio & de jurisdictionis criminalis exercitio utrinque certatum eſt; quam à Jurisdictione territoriali toto, quod ajunt, cœlo differre, nemo eſt qui ignorat. Et, quod præcipue notandum, non univerſa ditio Norimbergenſis, in diſceptationem venit, ſed de certis quibusdam locis, in libello nominatim expreſſis, tantùm litigatum, & ſententia quidem ſuper ea quæſtione, pro Sereniſſ. lata eſt, reſtrictiva tamen illa libello nimirum conformis & in poſſeſſorio ſaltim, ſalvo manente atque adhuc pendente petitorio, ſalvis itidem Reipubl. Norimb. ampliſſimis privilegiis & transactionibus. Nec porro in illis, de quibus Norimbergenſibus litem movebant Dnn. Burggravii, locis omnibus & ſingulis, cauſam Respubl. Norica perdidit, ſed in quibusdam locis expreſſis itidem à Judice exercitium meri imperii jure ſuo obtinuit & retinuit; id quod nunquam fieri potuiſſet, ſi ex parte Sereniſſ. Marchionum Brandenburgicorum meri imperii poſſeſſio vel quaſi, aut Superioritas territorialis in univerſum agrum Norimbergenſem, indubiis argumentis oſtenſa, aut alterutra à Judice agnita fuiſſet. Itaque ſententia Cameræ Imperialis, qua Dnn. Burggravii Victores exſtiterunt, ipſis Jurisdictionem territorialem nullo modo aſſignavit, necunquam adſcribere poterit impoſterum. Dum enim, pro cauſæ ſuæ confirmatione, primum literas infeudationis Romanorum Impp. Rudolphi & Alberti, ſecundo Titulum Vicariatus & præſidii perpetui in judicio provinciali Norimbergenſi allegant, neutro horum, quod volunt, auferunt. Nimirum modo dictæ infeudationis literæ, à Romanorum Impp. Rudolpho I. & Alberto I. A. 1273. & A. 1300. exaratæ abunde demonſtrant, exigua

 admo-

admodum & particularia modo jura locaque pauca in territorio Norico fuiſſe, queis ab Augg. Romanorum Imperatoribus donati & inveſtiti ſunt Dnn. Burggravii in Nuremberg, ſc. conceſſione tertiæ feræ, tertiæ arboris, lignorum jacentium, officii foreſti ex altera parte pontis Villæ Werdæ & Villæ Buch; quæ omnia & ſingula deinceps ab Electore & Burggravio Friderico Anno 1427. jure emtionis & venditionis in Norimbergenſium poteſtatem venerunt. Ex iis autem nemo, qui rem recto ponderat judicio, aut univerſale territorium, aut jurisdictionem univerſalem temere exſculpat, cum de poſtremo hoc in literis infeudationis altiſſimum ſit ſilentium. Immotæ enim veritatis eſt JCtorum regula: quod in inveſtitura non eſt expreſſum, etiam non habetur conceſſum. Lucra proinde & loca memorata ſi excipias, inveſtitura, quam Imperatores Romanorum clementiſſime Dnn. Burggraviis in Nuremberg indulſere, ad alia non extenditur, ne dum ad nemora, urbem cingentia, quæ territorium, quod in diſceptationem venit, conſtituere debent. Inficetum profecto fuiſſet, Dn. Burggravio, jam tum vero legitimeque univerſæ illius, usque ad mœnia civitatis extenſæ regionis Domino Territoriali, ex ſpeciali gratia & indultu Auguſtiſſ. Cæſaris concedere, ut in eo diſtrictu, habeat tertiam feram, tertiam arborem ex foreſto, & ut omnia ligna jacentia in Silvis tollere, capere & habere queat, inſuper ut officium foreſti, ex altera parte pontis verſus Caſtrum Diœceſeos Bambergenſis, cum omnibus attinentiis penes ipſum ſit, ipſeque foreſtarium conſtituere valeat, villam præterea Werdæ, villam Buch, oppidum Schvvand, & caſtrum Creuſſen in poſſeſſione habeat. Supervacaneum, inquam, omnino fuerat, hæc omnia, largitione & munificentia Imperatoria conſequi, quorum quis ſe antea jam Dominum potuiſſet gloriari & venditare. Nam qui toto jam gaudet, eum non de certa & parva ſatis totius parte ſpecialiter inveſtiri debere, nemo inficiabitur. E contrario, ad repræſentandam Scriptorum & litigatorum illorum in re clara iniquitatem, obſervare licet, ſilvas circa Norimbergam ſitas, nunquam Dnn. Burggravios,

vios; ſed ſemper Imperatores Romanos, ut immediatum peculium Imperii tenuiſſe. Sane Rudolphus, novem integris ab inveſtitura ſupra dicta elapſis annis, & qui eo defuncto arbitrium Rom. Imperii obtinuit, Albertus, ſilvas Noricas *Nemus ſuum* vocat. A qua loquendi & ſcribendi forma ſubſequentes Imperatores adeò non abeunt, ut in innumeris, poſt inveſtituram illam, præſcriptis Diplomatibus verba hæc occurrant Unſere und die Reichs-Wälder. Ejusdem tenoris ſunt, quæ in Privilegio (quo de mox plura afferam) Caroli IV. An. 1355. dato, inveniuntur: *Nos Carolus IV. &c. reſpicientes & conſiderantes defectus & damna, quæ & nobis & Imperio quotidie obveniunt, in noſtris & Imperii ſilvis & memoribus prope Nurmberg ſitis &c.*"

Utut igitur, quæ hucusque diſſerui, excogitatum à Sereniſſ. Marchionum defenſoribus territorium & jurisdictionem univerſalem funditus evertant, deſtruantque, & liquido potius oſtendant, ad Imperatorem & Imperium ſubinde ſilvas iſtas noviter controverſas ſpectaſſe; novum tamen, & id firmiſſimum, bonæ Norimbergenſium cauſæ accedit, ex eo capite, argumentum, quod Imperatores Romani, conceſſis illuſtri & ab exteris quoque in exemplum ſapientiſſimi regiminis propoſitæ Reipublicæ Norimbergenſi ſpecialibus diplomatibus, voluerint & juſſerint, ut Senatus Noricus ſilvarum circa urbem naſcentium curam gerat. Quod magna ſolicitudine in hunc usque diem factum eſſe, omnes norunt. Caroli IV. cumprimis conceſſu & beneficio ab A. 1355. illud Norimbergenſes obtinent, cujus ſunt verba: *Donamus & concedimus civibus de conſilio Civitatis Nurembergenſis, fidelibus noſtris dilectis omnibusque ſucceſſoribus, pro cuſtodia & ſalvamento earundem ſylvarum infra ſcripta Jura, Conſtitutiones & Statuta pro juribus perpetuis habendis: In primis, quod omnes officiales, Foreſtarii & Mellicidæ, qui Zeitlarii vulgariter nuncupantur, ſuper utrisque ſylvis utrobique & ex utraque parte fluvii Pegniz, quando ex parte Conſulum Civitatis Nurembergenſis requiruntur, ſingulis annis ſemel tenentur venire ad conſilium civitatis Nurembergenſis, &* ad

Digitized by Google

ad ſanctos jurare, conſtanter obſervare & tenere, quicquid prædicti Cives de Conſilio Civitatis Nuremb. deliberaverint, pro Imperio & Civitate ipſorum, quod utile ſit ejusdem ſylvis, & debent etiam accuſare & nunciare per dictum eorum juramentum, quicquid prædictis ſylvis poterit eſſe nocivum & damnoſum. Prædicti etiam officiales, foreſtarii, aliique ſervitores ipſorum nulli tenentur vendere aliqua ligna de ambabus ſylvis, nec alicui dare licentiam ligna de eisdem ſylvis, exceptis illis, qui antiquitus de eisdem ſylvis utebantur, & qui jus in hoc habere noſcantur, &c.

Qua ex cauſa, glorioſiſſimæ memoriæ Elector Fridericus, omnia ſua jura, ex memorata ſuperius inveſtitura Cæſarea ſibi competentia, in Rempublicam Noricam, bona cum Imperatoris venia & accedente ejus Confirmatione, jure venditionis transferens, ſilvarum nullam facit mentionem, neque inſtrumento emtionis & venditionis vel vola vel veſtigium ea de re extat, ſed quorundam ſaltim in iis ad ſe ſpectantium jurium meminit. Denique ex univerſis quondam per inveſtituram Burggravialem acquiſitis fructibus & regalibus, celſiſſimis Venditoribus, tam intra quam extra urbem, nihil relictum nec reſervatum novimus, præter 1) Titulum & Dignitatem Burggravii Norimbergenſis, 2) Præſidium in judicio provinciali cæſareo, 3) tertiam feram in nemoribus, ex qua re, per meram uſurpationem, hodiè jus banni, ferini enatum eſt. 4) Pauca quædam alia & ea ſingularia feuda. Quandoquidem autem qui contra Norimbergenſium jura nituntur, in illo etiam non leve præſidium collocant, Rudolphum I. Imperatorem Dnn. Burggraviis per inveſtituram largitum eſſe Vicariatum & Præſidium perpetuum in provincia Norimbergenſi, ſciendum eſt, hoc quoque & à ratione & à veritate longe eſſe averſum. Verba enim Inveſtituræ Rudolphinæ hæc ſunt : *Conceſſimus Judicium provinciale in Nurenberg, cui etiam, vice Imperatoris, omne judicium judicans præſidebit &c.* Inveſtituræ Albertinæ verba itidem ſic ſe habent : *Judicium provinciale in Nurenberg, cui etiam vice Imperatoris, omne judicium judicans præſidebit.* Ecquis verò non perſpicit videtque limitatam & reſtrictam valde hanc eſſe con-

conceſſionem & particularis non Univerſalis Juris, atque de vicariatu & præſidio loco Imperatoris, quoties nempe Imperator judicium exercet, ſermonem eſſe? Fruſtra & injuſte igitur hæc verba, ad univerſam ditionem & regionem Noricam trahuntur. Nam in hac ipſa ab initio poteſtas & jurisdictio ſolùm penes Imperatores fuit, &, abſentibus iis, delegati Præfecti ſeu Sculteti, ut nominabantur, regimini præfuerunt. Tandem Imperatores ſummam rei Senatui Norimbergenſi regendam & gerendam tradiderunt, atque adhuc hodierno die Princeps ordinis Senatorii, Scultetus caſtri Imperialis ſalutatur & exiſtit.

Omnia autem hæc, ſalva ſemper ſubmiſſiſſima erga Sereniſſimam Brandenburgicam Domum veneratione, à me diſputantur eorum gratia, qui, rei ignari & inſcii, cauſæ, quam propugnare & voce & ſcripto conantur, plus obſunt quam proſunt, & melius edoctorum indignationem imprudenter in ſe convertunt. Quibus tamen imperitiores & imprudentiores longe ſunt, qui ad declamandum huc tranſeunt tam incaute & temere, ut etiam Norimberg. Reipublicæ jus collectandi denegare auſint. Utramque penes ſententiæ hujus inſulſæ fautores paginam facit auctoritas Knichenii, Viri doctiſſimi equidem ſed in Civitates Imperiales paullo, quam par eſt, iniquioris, iisque jus territorii ſi non plane abjudicantis, tamen pro ambiguo & incerto habentis. Inſtituti brevitas non patitur, ut ad ea excurrat oratio, quæ circa hanc materiam moneri debebant, viderique poterunt Limnæus *Lib. 7. Jur. Publ. cap. 1. n. 50. ſeqq.* Beſoldus *de Jur. Imperial. Civit.* Reinkingius *de Regim. Sec. & Eccleſ. Lib. 1. Claſſ. 5. cap. 5. §. 5* Knipſchild. *de Jur. & Privil. Civit. Imper. Lib.* 5. hi enim celeberrimi Auctores controverſiam iſtam accuratè definiunt, & ad contraria argumenta ſolidè reſpondent. Addatur Caſp. Klock, *de Contribut. cap. 5. n. 68. ſeqq.* qui Baldi illud allegat: quod ille qui civitatibus Imperii liberis Jus territorii cum Jure collectandi in dubium vocare velit, mundum revangare velle videri poſſit. Evolvatur quoque Gailius, rerum Germanicarum peritiſſimus auctor,

ctor, *Lib. 2. Obſervat. 57. & Lib. 1. de Pace. Publ. c. 6. n. 11.* Et quid opus eſt verbis, aut prolixa DD. allegatione, cum vel ex Inſtrumento Pacis Weſtphalicæ *§. 65.* graviſſima illa & pragmatica Imperii ſanctione, omnis contradicentium protervia & inſcitia refelli queat? Leguntur in eo hæc verba: *Civitatibus Imperii rata & intacta maneant Regalia, vectigalia, reditus annui, libertates, privilegia confiſcandi, collectandi, & inde dependentia, aliaque Jura ab Imperatore & Imperio legitimè impetrata, vel longo uſu obtenta, poſſeſſa & exercita, cum omnimoda Jurisdictione inter muros & in territorio.* Ne dicam, jus collectandi cum jure territorii uno & indiviſo nexu nequaquam ſemper cohærere, in eo præcipue caſu, ubi ſumma Imperatoris clementia Statum quendam Imperii, certo quodam donat ornatque privilegio. Ita ea Imperatorum Caroli IV. & Caroli V. in Senatum Reipubl. Norimberg. fuit clementia & gratiæ ſummæ indulgentia, ut vi privilegiorum ſibi conceſſorum, jus collectandi apud ſuos ſuorumque etiam extra Territorium ſubditos horumque bona, **die Beſteurung auf den Ihrigen / und derſelben armen Leuth: und Güter /** bona fide poſſideat, exerceat. Mynſing. *Conſ. 13. §. 21. & Cent. 1. Obſerv. 30.* ibique Fabric. *in Not.*

§. V.

Ad Superioritatis Territorialis Jura, merito Jus Epiſcopale ſive Jurisdictio Eccleſiaſtica adjungitur. Illam olim Pontifices Romani, Imperatoribus & Chriſtiani Orbis Regibus Principibusque, ex mera regnandi libidine, proterve inſultantes, injuſtitiâ ſuâ maximâ eripuerunt, atque partim manifeſta vi, partim aſtu & molitionibus clandeſtinis, quaſi injecta manu ad ſe pertraxerunt. Adeoque Jurisdictio Eccleſiaſtica quondam niſi à Pontificibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliisque ſummâ dignitate Eccleſiaſtica ornatis Viris, uſurpata non eſt. Antoni. Faber. *de Relig. regend. in Rep. Lib. 1. c. 4. n. 2. ſeqq.* Joh. Gerhard. *Loc. de Miniſt. Eccleſ Sect. 5. §. 112. in fin.* Carpz. *Proc. Tit. 1. a. 2. n. 2* in quam & ſententiam inclinat Reinck. *de R. S. & E. L 3. cl. 1. cap. 10.* Cum vero Pontificum Roman. in

gen-

gentem Chriſtianam iniquitas & vis patefacta & in forum prolata eſt, res ipſa loquebatur, jurisdictionem Eccleſiaſticam Secularibus Principibus propriam eſſe. Ut igitur ea poſtliminio legitimis Dominis, quoad Proteſtantium territoria reſtitueretur, id arduum perquam factu erat, & tandem Pacis Religioſæ concluſione auſpicatò contigit. Primo equidem An. 1524. in R. I. §. *29.* fundamentum pacis religioſæ factum, & in R. I. An. 1529. §. *10.* confirmatum eſt. An. 1532. d. 23. Julii, durantibus adhuc Comitiis Ratisbonenſibus, Imperator Carolus V. utramque religionem profitentibus pacem publicam conceſſit, quam legere licet apud Hortlederum *L. 1. de C. B. G. c. X. ſeqq.* Goldaſt. *Tom. 1. Conſiſt. p. 511.* & plenius *Tom. 2. p. 127. de Leg. 7. 5 & 7. 1.* Illam Auguſtiſſimus Imperator An. 1539. d. 19. Apr. denuo confirmavit, itemque An. 1541. *§. 29.* & Anno ſeq. *§. 128. 132.* denique An. 1544. *§. 12.* ratam habuit. Sed maxime celebris, atque pro firmiſſimo munimine rei Proteſtantium eſt, Transactio Paſſavienſis An. 1552. hancque ipſam ſubſecuta An. 1555. in Comitiis Auguſtanis religionis cauſa ſolenlennis pacificatio, Caroli V. Imperatoris, Ferdinandi I. Romanorum Regis ac reliquorum Imperii Statuum auctoritate firmata. Ibi per Receſſum Imperii ejusd. anni §. Damit auch ꝛc. verbis: So ſoll die Geiſtliche Jurisdiction wider der Augſpurgiſchen Confeſſion, Religion, Glauben/ Beſtellung/ Ceremonien/ ſo ſie aufgerichtet/ oder aufrichten mögten/ bis zu endlicher Vergleichung der Religion nicht exerciret / gebrauchet und geübet werden / ꝛc. poteſtas Pontificum in Proteſtantes ſublata, ac tandem in Comitiis Ratisbonenſibus An. 1557. §. *69.* & Auguſtanis iterum An. 1559. *§. 5.* omnibus Imperii Statibus, ob religionis negotium, à Romanæ Eccleſiæ nexu, vinculisque ſolutis, plenariè ac omnimode tam ea, quæ ſunt ordinis, quam quæ jurisdictionis & legis diœceſanæ ſunt, reſtituta ſunt. Ultra triginta annos itaque negotium hoc, gravitate & utilitate præſtantiſſimum, protractum eſt, donec fauſtum ſuum & exoptatum inveniſſet finem. Ahasv. Fritſchius *de Jure Eccleſ. Tract. 3. Tit. 4. §. 2.* Tantum itaque juris circa

ſacra,

ſacra, in Diœceſibus ſuis Principes Proteſtantes titulo optimo jam habere ſtatuendum eſt, quantum Canones Pontifici Romano, in univerſum Chriſtianum orbem injuſte aſſignant. Dav. Mævius *Part.* 2. *Dec.* 305. *n.* 6. *ad fin.* Brunn. *Conſil.* 142. *n.* 12. Ad exemplum ergo veterum Regum Romanorum, ſedentium ad clavum Imperii & ſimul ſacrorum curam gerentium, Status ſeculares Imperii Germanici Proteſtantes, duplicem Perſonam, Principis videlicet & Epiſcopi induunt, atque vi ſuperioritatis territorialis, duplicem quoque jurisdictionem in ſuis ditionibus exercent. Non tantum nempe de Regione ſunt ſoliciti, ſed & de religione, atque præcipue, quæ externam circa ſacra adminiſtrationem reſpiciunt, ordinant, ne ſumma imis miſceantur, ne in præruptum atque anceps periculum Reipubl. ſalus adducatur, ne ingenia ad turbas efficiendas proclivia, aviti cultus doctrinam ritus & ceremonias, temere & absque ulla ratione è ſua ſede & ſtatu dimoveant, aut ſub pietatis obtentu divina humanaque jura diſturbent, & in tanta rerum perturbatione, ipſam rempublicam violent, diſpiciunt & ſapienter provident. Extra controverſiæ aleam enim hodie ponitur, Dominum regionis temporalem, religionis ſimul Dominum eſſe. Dn. Harpprecht *Conſil. Tubing. Vol.* 1. *Conſ.* 12. *n.* 45. Territorium quoque & Diœceſis, in Terris Auguſtanæ Confeſſioni addictis, regulariter exæquantur, & iisdem apud ipſos terminis conſiſtunt. *Art.* 5. *Jus Diœceſanum. Inſtr. Pac. Monaſter.*

Inde manifeſtò conſtat, omnes fructus & compendia omnia denegari illis non poſſe, quibus Jurisdictio Eccleſiaſtica, ringentibus licet Pontificiis, relinquenda eſt. Nec ab iis percipiendis Principes & Status Proteſtantes, annua dirarum obnuntiatio, ſolenneque Pontificis Romani anathema deterret aut depellit. Omne autem Jus Epiſcopale, ut ſummatim exponam, iis, quæ ſunt ordinis & quæ Legis Diœceſanæ, vel Jurisdictionis Eccleſiaſticæ ſunt, abſolvitur. Quibus itaque Jus collectandi vi Superioritatis Territorialis competit, illi ſimul ceu ſui Juris Epiſcopalis præcipuos fructus habent tenentque:

1) jus

r) jus exigendi ſumtus neceſſarios, in Viſitationes Eccleſiarum faciendos, quos Jus Canonicum Procurationum & Circadarum nomine indigitat, de quibus peculiarem & auctore ſuo dignam Diſputat. Manif. Dominus D. *Spizius*, Antiſtes Juridicæ Facultatis Altdorfinæ & Conſiliarius Reipubl. Patriæ optime meritus, Fautor & Præceptor æternum devenerandus, edidit. Poſtulantur impenſæ, in rem tam ſalubrem & neceſſariam inſumendæ, non immerito à Parochianis, utut apud nos moris ſit, quo ſubditi nimiis exactionibus releventur, eas ex reditibus Eccleſiæ erogare. Qua ratione verò Viſitatio Eccleſiaſtica ritè inſtitui, atque cùm in miniſtrorum Eccleſiæ doctrinam & vitam, tum in Auditorum mores & ſcientiam accurate inquiri debeat, certa formula & ſtinctis interrogationibus ubertim expoſuit Henr. Eckard. *ſub Tit.* Form und Proceſs einer Kirchen-Viſitation, cui ſi addantur & demantur, quæ uniuscujusque provinciæ utilitas & ratio publica exigit, cuncta erunt plana atque perſpicua. Tractatum illum laudatum, unà cum ordin. Viſit. Saxon. collegit & ſuo de Jure Viſit. adjecit Fritſchius. Minore diſpendio aliis res hæc gerenda videtur. Scilicet ab iis, qui Cœtus alicujus anteſignani ſunt, (der Gemeine Vorſtehere) omnia illa omnibus veſtigiis indagata ad ſe afferri curant, quæ ad doctrinam, vitam, moresque miniſtrorum Eccleſiæ attinent ipſos autem in metropoli concionari, à Paſtoribus primariis in Examen vocari, profectus eorum explorari, qua ratione officio ſuo fungantur, & cumprimis apud rudiores Praxeos Catecheticæ, qua nihil ſalubrius & utilius excogitari poteſt, rationem reddere jubent. Plura de Uſu Viſitationum & Procurationum ſuppeditat Linck. *de Jure Epiſcop. cap. 10.* ibique alleg. Brunn. *Lib. 1. Jur. Eccleſ. c. 6. membr. 12. §. 8. ſeqq.* Quibus addas licet, quæ de Officio Viſitatorum ſcripſit Ahasverus Fritſch. *in Not. ad Ant. Fabr. de Relig. regend. lib. 2. c. 4.* cujus verba B. Brunnemann. *Lib.* 1. *Jur. Eccleſ. cap. 6. membr.* 12. §. *9.* quoque exhibet: *Viſitatores inquirere debent inprimis in doctrinam, quam profitentur Eccleſiæ Miniſtri, auditores examini ſubjicere, ſcandala, ſiqua orta, removere, & monere, ut Sacramenta juxta*

 inſti-

inſtitutionem Chriſti adminiſtrentur, diſciplinaque Eccleſiaſtica legitime exerceatur. Deinde non poſtrema ratio Miniſtrorum Eccleſiæ vitæ eſt babenda, ut exemplo vitæque ac morum integritate ovibus ſuis præluceant. Experientiâ namque conſtat, neglecta bactenus per viſitationem Inſpectione, Miniſtrorum Eccleſiæ multos, præſertim in pagis, & doctrinæ ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ exiguam rationem babere, quando magis boves, *quam Chriſti* oves, *&* ſues *diligentius, quam* ſuos *paſcere & curare.* Joh. Clajus *in præfat. Evang. quadriling.* quem refert Reink. *l. 3. cl. 1. c. 7. n. 2. Hujus autem pernicioſiſſimi mali aliud efficacius remedium non eſt, quam frequentior Viſitatio, cenſuræque Eccleſiaſticæ rigor, quem ſane corruptiſſimi bujus ſeculi mores poſtulant. Sunt autem ut in aliis, ita etiam bac in re multi Principes proh dolor! admodum negligentes ac frigidi, qui optimas, quas condidere ordinationes Eccleſiaſticas, non exequuntur, aut illarum executionem Miniſtris ſuis tantummodo committunt, quorum cura major eſt ſua adaugere commoda, quàm Eccleſiæ Chriſti. Sane, ſi qui ſunt bodiè Principes, quos egregia ac ſingularis Eccleſiæ, Religionis an Chriſtianiſmi cura commendat, inter eos non poſtremum eſſe fatemur Sereniſſimum D. S. G. Dominum* Erneſtum *Principem ſupra omnium laudes poſitum. Utinam vero illius exemplo plures DEI gloriam pro principali ac præcipuo Regiminis ſcopo baberent.*

Supra dictæ Legi Diœceſanæ 2) & hinc ipſi territoriali ſuperioritati, dein adſcribi debent, reliquæ redituum Epiſcopalium variæ ſpecies, in quantum uſus eorum penes nos adhuc invaluit & continuatus eſt. Enarrationem eorum inſtituit Linckius *c. 10. Jur. Epiſc. §. 96. ſeqq.* ſuntque quarta decimationis, (qua de inſignem Diſſertat. Magnif. Dn. D. *Hildebrandus*, JCtus Excellentiſſimus & Conſiliarius Norimbergenſis Graviſſimus, Fautor meus omni honoris cultu devenerandus conſcripſit) Quarta mortuariorum ſeu funeralium, & Chariſterium denique ſeu Subſidium Charitativum. Apud nos equidem ea paſſim increbuit conſuetudo, ut Decimæ in alios, quam in Eccleſiæ illiusque miniſtrorum Uſus convertantur, & ad

Eccle-

Eccleſiarum converſationem miniſtrorumque ſuſtentationem alii ſumtus impendantur. Quarta mortuariorum, eo modo, quo antiquitus in Uſu fuerat, amplius non viget, ſed plane antiquata & abrogata eſt. Chariſterium ſive ſubſidium charitativum autem ego, ſalvo aliorum judicio, ad Collectarum extraordinariarum ſpeciem & ad §. III. hujus Capit. referri poſſe autumo. Atque hanc ob cauſam his ipſis diutius immorandum eſſe, non exiſtimo. Vid. Linck. *de Jure Epiſc. Cap. 10.*

Ad emolumenta ſuperioritatis territorialis, intuitu fructuum ex Jurisdictione Eccleſiaſtica provenientium inſigne 3) augmentum porro accedit ex multis, vindicativarum pœnarum loco, quibus delicta, ad Judicis Eccleſiaſtici Tribunal pertinentia, coerceri debebant, impoſitis. D. Harpprecht *Vol. 1. Conſil. 12. n. 273.* Pœnæ Eccleſiaſticæ quidem næ medicinales maximè ſint oportet, & ad correctionem morum atque ad abolendum ſcandalum potiſſimum tendant; Atque Judex Eccleſiaſticus, ſi quæ offenſio animorum, perverſitate aliquorum, facta eſt, propterea flagitia committentibus pœnitentiam publicam (Kirchen-Buß) irrogandam habet, ut publica animadverſione & publica deprecatione violatæ religionis & pernitioſi exempli culpam expient peccatoris; qua in re adſtrictæ ſeveritatis & diſciplinæ ſingularis olim Vetus Eccleſia fuit. Verum tamen pœnitentiæ priſcæ rigor, noſtro ævo, multis humanitatis condimentis mitigatus, & omnis ferme pœnitentiæ antiquæ Eccleſiaſticæ ratio, eum in modum immutata eſt, ut pœna pecuniaria heic etiam locum habeat, & coercitio delictorum, adulterii quoque, numis redimi queat. Quamvis fatendum ſit, multis auctoribus & peculiariter B. Brunnemanno hunc morem non probari nec laudari, eo quod opulentiores hac ratione deprecationi publicæ ſe ut plurimum poſſint ſubducere, cum tamen mundus hodiernus, non quidem ad fidem ſed ad cuſtodiam præceptorum divinorum externam, compelli velit, ne ex peccandi impunitate pii ſcandalum capiant & tandem ipſi in Conſortium malitiæ trahantur. Ex cujus celeberrimi Viri Conſilio, hujus generis multæ, in foris Proteſtan-

tium fiſco communiter relictæ, in Eccleſiæ Utilitatem & Eleemoſynarum erogationem impendendæ ſunt. Vid. Linck. *ad Decret. Tit. de Pœnis* §. 5.

Aſt licet, quæ Brunnemannus monet, veriſſima ſint, jam nos tamen longa vita uſusque rerum edocuit, in cauſis Eccleſiaſticis pure & abſolutè talibus, delicta & peccata mercede quandoque luenda eſſe. v. g. Si miniſter Eccleſiæ neglecti aut perperam peracti officii ſui reus ſit, & vel ſuspenſionem vel remotionem promeruerit, multam æris ei dicunt; præſertim ſi gradus admonitionis nondum fuerint adhibiti, ſatis pœnarum dediſſe videtur, cum pecunia multatur. Etenim, niſi in atrociſſimis delictis, ab officio removeri miniſtri Eccleſiarum non debent, ſed & tùm de gradibus Sacerdotii dejiciendi & primùm exauctorandi ſunt. Carpz. *Lib. 3. definit. Eccleſ. 119. ſeqq.* Imò videtur, multas pecuniarias eo juſtius imponi, quod Experientia abunde cognitum ſit, multos Eccleſiarum miniſtros, verbis & comminatione remotionis fruſtra & incaſſum admonitos, earum irrogatione ad ſaniorem rediiſſe mentem. D. Stryckius *in Not. ad Br. Jus Eccleſ. Lib. 2. cap. 19. §. 2.* In cauſis mixti fori quales matrimoniales cumprimis ſunt, ſæpius commemoratæ multæ pecuniariæ tanto frequentius obtinent, quanto crebriores in hac materia exſurgunt lites. Carpz. *Defin. Eccleſ. Lib. 2. Def. 1.* Modum, quo controverſiæ circa matrimonium enatæ, in Dicaſterio Reipubl. Norimberg. dijudicantur, pulcherrimè oſtendit Generoſ. & Magnif. Dn. D. *Scheurl.* Jun. Conſiliarius Reipubl. in tantum laudandus, in quantum Sapientia & Juſtitia intelligi poſſunt, *in Diſſert. de Judiciis Norimb.* Multifariam autem heic pœnæ perſolvuntur, tam ratione conciliandi quàm dirimendi matrimonii, quin & aliarum circumſtantiarum ratione, v. g. ſi conſummationem Conjugii præfractè quis neget, ſi altera, vel utraque pars, jura connubialia temerè reſcindat, ſi quis diſſolvendi, quod antea legitimè initum erat, matrimonii Auctor ſuaſorque extiterit, ſi quis Proclamationem conſuetam publicam remitti ſibi petat, ſi ſolennitas nuptiarum intra tempus luctus publici, aut intra tempus Conſtitutione Eccleſiaſtica

ſiaſtica prohibitum, adventus ſc. & Quadrageſimæ, celebretur, ſi benedictio ſacerdotalis, in ædibus privatis, extra neceſſitatis caſum, ſit impertienda, ſi ſponſa ante nuptias ſui copiam ſponſo fecerit, ſi poſt divortium, nocentibus reis & ſontibus ineundi novi conjugii poteſtas fiat. Ut plurimum quoque Diſpenſationes circa gradus jure poſitivo prohibitos, pecunia redimuntur. De gradibus enim, quibus Deus ipſe *Levit.* 18. & 20. interdixit, aliter ſe res habet, atque plurimi Doctorum Proteſtantium Conſultius eſſe cenſent, prohibitioni divinæ preſſe inſiſtere, quam liberiori diſpenſandi licentiæ indulgere. Nam licet prohibitiones illæ, excepta linea aſcendente & deſcendente, naturales eſſe non credantur, morales tamen eas & juris divini poſitivi univerſalis eſſe, nemo facile inficias ire poterit, cum in aprico ſit, Deum univerſum humanum genus iſtis legibus devincire voluiſſe, D. Stryck. ad Brun. *Lib.* 2. *Jur. Eccl. c.* 16. §. 25. Plane nihil ad rem facit, quod Concilium Tridentinum *Seſſ.* 24. *de Reformat. Matr. c.* 5. cui Canoniſtæ ad unum omnes adſtipulantur, Pontifici Romano poteſtatem concedat, diſpenſandi in omnibus gradibus, excepta linea recta, & ſecluſo lineæ collateralis primo gradu, conjugio puta inter fratres & ſorores; ejus enim auctoritas penes Aug. Confeſſ. addictos nulla eſt.

§. *VI.*

Unicum antequam hoc caput concludam, monendum reſtat. Quemadmodum, uti ſupra oſtenſum eſt, in alieno territorio alius Territorii non Dominus, regalia quædam, Univerſali Juriſdictioni alias annexa & propria, exercere poteſt; ita nihil impedit, quo minus in Regionibus Proteſtantium, Juriſdictione Epiſcopali limitata exiſtente, vel per Conceſſionem Superioris ſeu expreſſam, ſeu tacitam, vel per præſcriptionem immemorialem, vel vi poſſeſſionis vel quaſi iſtius juris de A. 1624. decretorio illo notiſſimo, ſecundum Inſtrum. Pac. Osnaburg. *Art.* 5. §. *hoc non obſtante &c.* alius quidam, quam Dominus territorialis, aliquod Jus Epiſcopali cæteroquin juri competens, v. c. Jus Patronatus, Conſiſtorii &c. exerceat, fructibusque

busque exinde reſultantibus fruatur; ſi modo adſtruere & liquido probare poſſit circa memoratum annum 1624. illa jura exercita fuiſſe. D. Harpprecht. *Conſil. Tubing. Vol. I. Conſil. 12.* Nam, (quæ verba ſunt Cothmanni, *Reſponſ. 33. n. 39. ſeq.*) quemadmodum generalis Jurisdictio, quam Duces & Provinciarum Præſides, (Domini Territoriales) in Civilibus & temporalibus habent, nihil detrahit Jurisdictioni inferiorum Magiſtratuum, in rebus cauſisque temporalibus & civilibus acquiſitæ ac poſſeſſæ, ita pari ratione jurisdictio Principum, quam in Eccleſiaſticis & Spiritualibus Cauſis Univerſalem habent, non poteſt quicquam derogare in iisdem cauſis acquiſitæ & habitæ jurisdictioni minorum Magiſtratuum, & per Conſequens, cauſa aliqua ſuper jurisdictionis controverſia emergente, Judicis Partes nullæ aliæ eſſe poſſunt, quam ut pronunciet, uti poſſidetis, ita poſſideatis. Mævius. *Part. 2. Deciſ. 305. Part. III. Dec. 114.* Brun. *J. E. Lib. 3. cap. 1. §. 4.* Klock. *P. 1. Conſil. 51.*

CAPUT III.
DE FRUCTIBUS JURISDICTIONIS SUPERIORIS SEU CRIMINALIS.
§. I.

AB Univerſalis Jurisdictionis emolumentis, ad Specialium Compendia progrediens, ipſe ordo jubet, ut de Superiore ſeu Alta, verba facere breviter inſtituam. Inditur ei nomen multiplex & varium, Criminalis enim, merum Imperium, Jus Gladii, Omnimoda, Centena, die Zentbarkeit/ Fraißliche Obrigkeit / Blut=Bann / Hals=Gericht über Haut und Haar/ Maleſitziſche Obrigkeit/ Königs=Bann/ Vitzthumb=Amt/ Ober=Gericht nuncupatur. Complectitur illa dijudicationem cauſarum criminalium, quibus talis culpa ineſt, ut legum judiciorumque pœnis obligentur. Notiſſima hujus Jurisdictionis diviſio eſt, in limitatam, quæ particularis quoque & ſpecialis vocari conſuevit, & quæ ipſa in alterius ditione ſeu territorio, ubi alteri Vogteja competit, exercetur, & in illi-

illimitatam, univerſalem etiam & omnigenam dictam, atque cum ſuperioritate territoriali arctiſſime conjunctam, germanico idiomate: Die ſämtliche und allgemeine Zent. Prior ſeu limitata, quatuor tantum enormia & grandiora delicta, Homicidium nempe, Incendium, ſtuprum violentum, & furtum juſta animadverſione punit, Dietherr. *in Addit. ad Beſold. Theſaur. Pract. verb.* Zentbarliche Obrigkeit. Clara in hanc rem maxime ſunt verba Imperatoris Rudolphi, Nobilitati Franconiæ privilegia ſua Confirmantis, quæ Limnæus *de Jure Publ. Imp. Rom. Lib. 6. c. 3.* ſuppeditat: Da ein Stand / auf deren von Adel Unterthanen und Zinnß-Leuten die Cent unſtrittig hergebracht / ſo ſolle dieſelbe / über die gewöhnliche 4. Fälle / wie von Alters herkommen / als da ſind: Mord / Brand / Nothzucht und Diebſtahl / in keinerley Weis noch Weeg / exerciret werden. Poſterioris ſeu illimitatæ latiſſimi ſunt termini, irrogat namque ea pœnam mortis mutilationem, perpetuos carceres, torturam, relegationem, bannum, fuſtigationem, infamiæ turpitudinem, & quæ ſunt aliæ corporales coërcitiones; Vindicat illa omnia ſcelera & flagitia capitali aut alia inſigni animadverſione digna, welche Hals / Bauch / Haut und Ehr betreffen / oder / wann einer am Leib / Gliedern und Ehren mit Recht geſtrafft werden mag / ut ſunt blaſphemiæ, doloſa termini motio, injuriæ reales, perjuria, homicidia, incendia, ſtupra violenta, furta, rapinæ, ponderis & menſuræ adulteratio &c. Unde nemini obſcurum eſſe poteſt, fructus & emolumenta hujus Juriſdictionis denuo maxima ex parte, multis pecuniariis abſolvi, dum ſuperioris vel criminalis Juriſdictionis Dominus, capitalem ſeu afflictivam corporis pœnam, in delictis mitiorem relegatione coërcitionem non promerentibus, rarò quidem, & ubi ſalva & illæſa conſcientia id fieri poteſt, poſitis ponendis, in multam æris commutat, ſuppliciique rigorem, appenſa certa pecuniæ ſumma, mitigat D. Harpprecht. *Vol. Conſ. Tubing. 3. Conſ. 49. n. 159. ſeqq.* Lauterbach. *ſupra alleg. Diſſertat. de Jure aggradiandi*, Linck. *Diſſertat. de Centena.*

§. II.

Aliud Emolumentum ex eo negotio, Dominus Jurisdictionis ſuperioris in rem ſuam vix convertet. Etenim Avena Centenæ, der Cent-Habern/ quam centenici ſubditi in recognitionem Centenæ ipſius alicubi ſolvere tenentur, item victus, panes, ſumtus in aperitores, lictores & carnifices erogandi, der Lands-Knechte/ Zen-Büttel/ Frey-Bothen Brod oder Leebe ꝛc. ingleichen das Hencker-Geld/ atque in univerſum expenſæ in Executionem Criminalem faciendæ, quas quorundam locorum ſubditi per longævam provinciarum conſuetudinem perſolvunt, neceſſariam rerum conſequentiam haud efficiunt. Sane conſuetudo illa rationi & æquitati repugnat, ſingularis atque odioſa jure habetur, & cum in certis tantum locis vigeat, receptaque ſit, ulla favorabili aut extenſiva interpretatione confirmari, ſtabiliri & introduci non debet. Nec ullius momenti eſt, ſi quis obvertat, ex adminiſtratione juſtitiæ ſubditorum vitam, fortunasque in tuto collocari, & a malis nocentibusque regionem liberari. In promtu ſiquidem eſt Reſponſio, hoc ipſum à ſanctiſſimo ſummam tenentium civilem officio jure exigi & expectari, ut pœnam violatæ publicæ tranquillitatis ſontibus infligat, & acer vitiorum vindex exiſtat, ſumtus autem in eam rem, cum pœnas Diis, hominibusque meritas debitasque quis luit, ex reditibus publicis perſolvat, inemtaque ſubditis maneat juſtitiæ adminiſtratio. Beſold. *Conſil. Tubing. Vol. 2. Conſil. 36.* Klock. *de Contribut. cap. 1. n. 312.*

CAPUT IV.

DE FRUCTIBUS JURISDICTIONIS CIVILIS, VOGTEJÆ SC. ET ILLIMITATÆ ET LIMITATÆ.

§. I.

Fructus Jurisdictionis altæ & Criminalis, excipiunt Compendia baſſæ & civilis, quæ Vogtejæ nomine venit. Alicubi, & in Franconia quoque Vogtejæ vocabulum latiſ-

ſimæ

ſimæ pariter ampliſſimæque eſt ſignificationis, ut, quæ Superioritati territoriali uſu & fructu propria cæteroquin ſunt, quidam Auctores hujus Jurisdictionis ſpeciei aſſignare non dubitent, teſtibus Wehnero, Linckio, Knichenio &c. Hunc in modum Vogteja ipſis aliquando denotat Territorium, Grund und Boden, cum omni cauſa & Regalibus, mit aller Landes-Herrlichkeit / hober und Ober-Bottmäſſigkeit / conceſſum. Ita vero Vogtejæ Exercitium Immediatis neceſſario attribuendum erit; fruuntur enim ipſi, prout verba habent, in Conſ. pro Jur. Nob. Immediat. Franc. Mund. *Tract. de Muner.* annexo, *n. 16.* penes Caſtra ſua, & Oppida, Pagos Villasque proprio territoriali diſtrictu, Regalibus, Jurisdictionalibus, mero ac mixto Imperio, habent immediate ſibi obnoxios ſubditos, eſtque illis in hosce Vogteja & Judicialis poteſtas, unà cum plurimis aliis prærogativis, ſive ex jure ſive ex conſuetudine reſultantibus, als der Erb-Huldigung / Pflicht / Verboth / Geboth / Straffbarkeit / Reiß / Folg / Steuer / Frohn / Dienſt / Schatzung und alles Gehorſams. Quam ob rem haud abs re Domini Territorii etiam nominantur, quoniam jura ſua territorialia, utpote Collectandi, Ordinationes faciendi, præcipiendi, mandandi, prohibendi, onera ſubditis imponendi, & ſi quæ alia Jurisdictio ſub ſe condinet, tenent, & indubio exercitio poſſident. Nil jam eſſet negotii ex Wehnero aliisque luculentis auctoribus, jura ad hancce Vogtejam attinentia numerando percenſere, eorumque tam prolixum texere Catalogum, ut, præter quatuor enormia & grandiora delicta criminalia, cum Superioritatis territorialis tum aliarum Jurisdictionum Regalia vaſtitate ſua concludat; aſt, hæc omnia me præterire poſſe arbitror, quod ſupra de Superioritate territoriali, ad quam Vogteja hæcce proximè accedit, ſatis ſuperque actum ſit. Mihi hoc ſaltim propoſitum eſt, oſtendere, quinam fructus ſint Vogtejæ, jurisdictionem baſſam reſpicientis, inferioris nimirum & mediatæ, quæ à Statibus Imperii juxta cum Oppidis, Villis, Caſtrisque iterum aliis ſeparatim concedi poteſt, ita ut nihilominus de Superioritate & Imperio nihil derogetur, aut

imminuatur. Conſtituit enim illa peculiarem Jurisdictionis ſpeciem.

§. II.

Vogteja illa inferior, das Vogt-Recht / Hoffmarckt-Gericht / Hoffmärckiſche Freyheit / oder Niedergerichtliche Obrigkeit / circa cauſas Civiles, quocunque nomine veniant verſatur, als Gülden / Schulden / liegenden / fahrenden / beweglichen und unbeweglichen Güttern / & delicta leviora, die nicht zu Haut und Haar gehen / Frevel. Dividitur præterea in illimitatam & limitatam; Qui illimitatam ſive generalem, totius alicujus Villæ aut Pagi Vogtejam, Die Vogtey und Erbgericht / per Inveſtituram eſt adeptus, ille eam in omnes pagi iſtius vel Villæ Incolas exercet, id quod vocant, auf der Gemein zu Dorff und Feld. Cui particularis ſolum & limitata conceſſa eſt, arctiſſima poteſtate ille utitur, atque Vogtejam ſuam extra limites & terminos, quibus tanquam cancellis & clauſtris circumſcriptus eſt, extendere nequit, illique tantum certi & denominati Vaſalli, intra ambitum prædii ſui aulæve, ſubjecti ſunt, atque cum terminis & finibus aulæ ſuæ, ipſa ejus terminatur jurisdictio, in ſeinen 4. Pfählen / als eine mit Thür und Angel beſchloſſene oder mit Pfählen verſtrickte Vogtey / auf gewiſſe Erb- oder Lehen-Leuth und derſelben Hofraith. Utriusque vera igitur eſt & expedita diſtinctio. Sed, quoad fructus & emolumenta, in præſenti tractatione mea, diviſio illa non adeo attendenda mihi videtur, ut ſeparatim de utraque differere opus habeam. Nihil quippe facilius, quam, obſervata ſubjecti & objecti diverſitate, unicuique ſuos adſcribere limites & ſua vindicare jura Quod enim Domino Vogtejæ generalis ſeu illimitatæ juris & poteſtatis eſt, in pagi aut Villæ incolas univerſos, illud Domino Vogtejæ particularis & limitatæ, intra ſui prædii cancellos in ſuos habitatores Vaſalloſque ferme pari licet libertate.

§. III.

Fructus Jurisdictionis baſſæ rurſus ergo præbent 1) multæ pecuniariæ, eæque ex cauſis Civilibus, & ex iis, quæ tuendæ hujus jurisdictionis cauſa aguntur, derivatæ, delictis porro

mino-

minoribus, & modici exceſſus peccatis impoſitæ, in quibus capitalis aut corporis afflictiva punitio exulat, & incarceratio, aut multa pecuniaria, per longum temporis Uſum locum invenit, uti ſunt: Adulteria ſimplicia, fornicationes, agri injuſta conſitio, ejusdem injuſta meſſio, injuſtique ſepimenti poſitio ita tamen ut limes & lapis marginalis integer maneat, das Uberackern/ Ubermähen/ Uberzäunen / ohne Verletzung der Marckſteine/ altercationes, rixæ, vibices, læſio, levia vulnera furta minora, injuriæ, calumniæ, convitia, mercium prohibitarum venditio, ſtellionatus, luſus vetitus &c. Das Braun-und Blau-Schlagen/ Rauffen/ Stechen/ Werffen / Verwunden ohne Todes Gefahr/geringer Diebſtahl/ Injurien/ Schelten/ Schmähen/ Verkauffung verbottener Wahr/ verbottener Spiel/ꝛc. 2) Gabellæ, ratione cauſarum Civilium ſolutæ, pro conficiendis v. g. Contractibus & Inventariis, pro rationibus tutelaribus, Vormundſchaffts-Rechnung/ pro Conceſſione Securitatis publicæ, für Geleit in Ort / Dorff und Marckt/ pro Sigillo appenſo aut impreſſo, Sieglungs-Gebühren/ Zehlgeld/ pro receptione aut valedictione, Auffnahm-und Abzugs-oder Abſchieds-Geld / pro Donatione Civitatis, wegen Ertheilung des Burger-Rechts pro laudemiis, Hand-Lohn und Erbfäll / pro encæniarum nundinarumvè permiſſione & protectione &c. quo referri inſuper commode poterunt, reditus ex fundis, Vectigalibus minoribus, cenſu detractionis provenientes, der kleine Zoll und Nachſteuer/ prout in Oppidis Norimbergenſibus Uſu venit. 3) Aliæ res vel ob Qualitatem Vogtejæ, vel in recognitionem ipſius præſtandæ, quæ admodum variant, diverſique juris morisque ſunt, nimirum die Walperkühe/ à tempore Oblationis circa feſtum Walpurgis denominatæ, ova quadrageſimalia, die Faßnacht Eyer/ Gallinæ autcapi Pendecoſtales & autumnales, die Pfingſt-Herbſt-Rauch-und Haupt-Hüner / avena Vogtejica, der Vogt-Habern/ Korn-Pacht/ die dritte und vierte Garbe/ Gelt-Pacht/ Trifft-Geld/ Silber-Zinß/und dergleichen Wald Geld/ Operæ &c. in quibus percenſendis enumerandisque mihi breviori licet

eſſe,

eſſe, quod omnia hæc prolixius legantur in Knichenio, Linckio *in Diſp. de Vogteja*, & Ertelio *in Praxi Jurisdictionis Inferioris aurea*, ibique allegatis Doctoribus.

CAPVT V.

DE FRVCTIBVS JVRISDICTIONIS FORESTALIS.

§. I.

VEnationem & Foreſtam comprehendentis Jurisdictionis dictæ Foreſtalis, **der Förſtlichen Obrigkeit** / Fructus, **die Waldnutzungen** / nunc ut exponam, Inſtitutio monet. Eſt autem Jurisdictio Foreſti, qua de in Foreſtalibus & Venatoris. Conſtitutionibus Ordinationibusque **Jagd-und Forſt-Ordnungen** / explicate agitur, illa ipſa; quæ circa ſylvas ac nemora, & circa omnia pariter ab his dependentia, verſatur. Exercetur ea potiſſimum harum ratione rerum, quibus Jura Venationis ſunt annexa, adeoque duabus cumprimis abſolvitur partibus: 1) Anno ferino, Germ. **Wild-Bahn** / quo ipſo imperium in feras tu jus ac poteſtas venandi, tantum acquiritur, ita ut inveſtigare feras, perſequi illas & capere, plus autem non liceat; 2) Jure Foreſti, quod ſylvarum & nemorum curam in ſe ſuſcipit. Quemadmodum vero duæ iſtæ partes, & objecto & ſubjecto, & adminiſtratione & effectibus differunt, imo ut pars & totum, ſeu potius ut magis & minus, inter ſe diſtant; ita aliquibus Jus Foreſti, excluſo banno ferino, ſeparatim competit, nec duo illa ſemper & ubique indiſſolubili nexu conjuncta inveniuntur. E contrario ſæpius contingit, ut in uno foreſto alii **die Wild-Bahn** / alii **das Forſt-Recht** adſcribatur, nec ſtatim qui altero v. c. jure foreſti gaudet, eapropter jus venandi quoque illum habere credendum eſt. Multo minus exiſtimare debet, eum qui bannum ferinum poſſidet, jurisdictionem foreſtalem ſibi vindicare poſſe, qua de re accurate, ut ſolet; agit Ill. Stryck. *in Præfat. ad Fritſchii Corp. jur. Ven. Foreſt.* Quare fructus quoque utriusque diſtincti omnino ſunt, & nequaquam invicem confundi debent. vid.

Kni-

Knichen. *de Jure Territ. c. 4. n. 295.* Ahaſv Fritſch. *in Corp. Jur. Venat. Foreſt.* Carpz. *in Pract. Crimin. Part. 2. quæſt. 84. n. 22.* Wehner. *voce* **Förſtliche Obrigkeit.**

§. II.

Reſtringuntur itaque Banni ferini **des Wild-Bahns / Jagd- und Jagens-Gerechtigkeit** Emolumenta, ad ea 1) quæ ex jure venandi proveniunt, hæcque ipſa, ad venationis modum ſe conformant, e. g. qui univerſalis venationis, **der hohen Jagd- oder Wild-Bahn** / jure fruitur, commoda exinde fluentia percipit, & qui particularis, **des kleinen oder niedern Waidwercks** / poteſtate donatus eſt, commoda huc relata expectat. 2) Ad multas à venantibus omnibus & indagatoribus maxime ferarum debitas, ſi contra prohibitionem Principum aliquid committant, vel in leges venatorias temerè peccent, aut alio quocunque modo pœnam incurrant; ſc. cum exercitio venandi indulgent, quos mandatum Superiorum ab eo arcet, cum acuti nimis pali à ſubditis pro ſepibus infiguntur, quibus deinde feræ tranſilientes crebro transfigi queunt, **die Verbietung der ſpitzigen Zäune** / cum ſubditi bombardis armati per ſylvas tranſeunt, **Büchſen in der Wildfuhr tragen** / cum canes abſque fuſtibus collo transverſim alligatis per nemora transcurrunt, **denen Hunden Brügel anzuhängen** **2c.** 3) Ad expenſas & operas, ad quas, aliquibus in locis, ſubditi tenentur, eò quod abſque illis Venationes commode expediri nequeant, **Jagd-Frohn / Jäger-Zährung / Jagd- und Hunds-Habern** / & 4) ad apes feras, **die wilden Immen**; quod poſtremum in ſylvis Noricis, à Carolo IV. Imperatore Auguſto, in Privilegio quodam de An. 1350. ſplendido titulo: **Sein und des Reichs Bienen-Garten** vocatis, diverſo plane modo obſervatur. Heic enim, ex ſpeciali Cæſarea gratia, Mellicidæ ſive Zeidlarii non tantùm ſoli apes habent, ſed & ſoli ſimul ſylveſtres ſeu feras apes occupant, ſibique in ſolidum vindicant. vid. Generoſi admodum & Magnifici Domini *Scheurlii*, Junioris, Conſiliarii Norimb. graviſſimi, ſupra jam laudati, nec tamen unquam dignè aut ſatis laudandi, Diſſertat. Inaugur. *de Jure Mellicidii*, **vom Zeidel-Recht.** Noe Meurer **vom Jagd- und Forſt-Recht.** Weh-

Wehner. *vocib.* Forſt-Recht und Vogelſtreit. Beſold. *voc.* Forſt-Recht / Forſtliche Obrigkeit ꝛc. in quibus Auctoribus plures huc pertinentes Quæſtiones, vexatae & controverſae valde, pulcherrime diſcuſſae & illuſtratae inveniuntur.

§. *III.*

Foreſti porro Juris fructus abſolvunt 1) Multae rurſus, impoſitae & ſolvendae tam à conſtitutis ſaltuariis, officii ſui partes non ritè implentibus, quàm ab aliis in Ordinationes foreſtales, Wald-Ordnungen / peccantibus, v. g. ſi arbores fructiferae extirpentur, ſi ſylvis noviter caeſis damnum inferatur, ſi caprae, oves, aut alia animalia ſylvis nociva gregatim in nemora immittantur, ſi impingentibus in jura foreſtalia pignora auferantur, & ſoluta pecuniae ſumma reſtituantur, ſi ſylva ſit bannita, & jus paſcendi aut lignandi ad certum tempus interdictum ſit, atque nihilominus quidam Statuta illa ſusque deque habere audeant. 2) Jus paſcendi, ſues immittendi tempore glandium, Schwein in das Eckerich einſchlagen. 3) Jus lignandi, item ligna arida & mortua ab arboribus & frondibus ſeparandi; quo pertinent & ligna jacentia, Wind-Fälle und Brüche / Laub-recchen / Wald-Zinſe / ꝛc. 4) Jus defalcandi graminis. Quæ poſtrema tamen hæcce, ſubditis, non niſi limitate, certis temporibus & modis fruenda conceduntur. Denique 5) Jus glandes legendi, Eichel und wild Obſt leſen / Haſelnüſſe brechen. Ertel. *in P. A. J. J. Lib. 3. cap. 34. Obſ. 4.* ibique alleg. DD. non obſtante, quod à Struv. *in S. J. F.* & quidem *cap. 6. aphoriſm. 11.* Juri venandi ſit adſcriptum, cum ei ſatisfactum ſit à Rivino in Concilio, de Jure glandis legendæ, quod in Ahasveri Fritſchii *C. J. V. F. p.* 933. legendum extat.

CAPVT VI.

DE FRVCTIBVS JVRISDICTIONIS FEVDALIS COMMVNITER SIC DICTÆ.

§. *I.*

Fortiſſimum quam maxime reverentiæ & fidelitatis Vinculum eſt, quo Vaſallus Domino ſuo obſtringitur; quandoquidem ob id, tam corporis quam animi viribus, in

pace

pace æquè ac in bello, ei opem ferre tenetur. Quare Juriſdictionis feudalis emolumenta & commoda, non exigui momenti ſunt. Lubet vero ex iis ſequentia cumprimis annotare. Scilicet Vaſallo, feuda propria poſſidenti, vel determinatè vel indeterminatè præſtanda 1) incumbunt ſervitia, die Lehen-Dienſte; Sed uti fermè uſu receptum & confirmatum eſt, ſumtibus Domini. Quæ ut rite exhibeantur, ante omnia inſpectione literarum Inveſtituræ opus eſt, cum illæ de conventione inter Dominum & Vaſallum inita, clare teſtentur. Vaſallus enim ad alia, de quibus literæ Inveſtituræ mentionem non faciunt, non obligatur, niſi ingruente & urgente ſumma neceſſitate, quæ omnem legem reſpuit, & prout in vetere proverbio dicitur, ultimum ac maximum telum eſt. Determinatio Servitiorum in feudis Imperii, in Matricula facta eſt. Indeterminata ſi æquitatis ratio expoſcat, moderata illa, poſſibilia honeſta nec inconſueta ſint oportet, & in iis exigendis atque exſequendis, ad utilitatem & qualitatem feudi attendatur; quippe contra fas & abſonum valde eſt, ut aliquis plus oneris & muneris ſuſcipiat, quam per beneficium tenet. Roſenthal *in Synopſi Juris Feud. cap. 8. Conc. B. 19. ſeqq.* D. Stryckius *in E. J. F. cap. 18. q. 7. 11. 12. 27.* & ad has in Annotat. Winzinger. Struv. *in S. J. F. c. XI. aphoriſ. 4. ſeqq.*

§. *II.*

Subſtituuntur autem ſervitiis, & haut raro eorum loco præſtantur aliæ res, per quas commodo Domini feudi conſulitur, & utilitati ſalutique ejus inſervitur. Ita, Reipublicæ neceſſitate ſic ferente & cogente, atque Domino rebus ſuis aptius & utilius pecunia, quam ſervitiorum præſtatione, proſpiciente, equeſtria ſervitia ære redimuntur. Notum eſt, præſtationem hance pecuniæ, Adoham ſive Adærationem, Germ. die Heerſteuer / vocari. Quantitatem ejus & ſummam vel conſuetudo loci determinabit vel literæ inveſtituræ definient Dn. Stryck. *all. l. q. 28.* Alio modo, nec invitis Dominis, ſe quidam Vaſalli à ſervitiis debitis expediunt & liberant, per dimidiam partem fructuum feudalium. Hæc ipſa vero dimidia

fructuum pars pro ſingulis annis, in quibus ſervitia ſunt præſtanda, ſeu quibus hoſtem faciunt, computanda erit. Dn. Stryck. *q. 32.*

§. *III.*

Acceſſit 2) Domino feudi, ex Jurisdictione ſibi competente, inſigne illud emolumentum, ut ad alimentationem ſui Vaſallus teneatur. Nam ſi ad eas rei familiaris anguſtias Dominus decidat, ut inopia laboret, ad explendam ipſius egeſtatem, Vaſallus dimidiam cujusque anni fructuum feudalium partem ſuggeret. Aut ſi contingat, illum in poteſtatem hoſtium venire, vel injuſte captivum detineri, tum 3) fidejubendo, vel quacunque ratione alia, Vaſallus ipſi ſubveniet; id quod Domino feudi novum ſuæ jurisdictionis parit emolumentum. Et ſi vel maxime ſolutum lytrum ex bonis captivi Domini capere nequeat, illud Vaſallus pro contributione ſervitiorum vel alimentorum loco, præſtita habebit. Dn. Stryck. *quæſt. 38.*

§. *IV.*

Auget 4) hujus Jurisdictionis Emolumenta, facultas extraordinarias collectas imponendi. Winzing. *in annot. p. 519.* ibique alleg. DD. ſub qua non immerito comprehendo Jus maritagii, ſeu contributionem, quam Vaſalli ad dotandas Domini filias, niſi pater congruam dotem conſtituere poſſit, vel conſuetudine, vel pactis vel neceſſitate urgente, debent, Germ. die Fräulein-Steuer. Quod & penes eos obſervabitur, qui à Principibus feudum, quamvis absque juribus regalium, impetrarunt, quales Duces, Comites, & Barones Germania noſtra multos numerat. Wehn. *in Obſ.* Beſold. *in Theſ Pract.* & Dietherr. *in Cont. hac voce.* Aſt illud ad ſecundas nuptias denique filiorum, haud temere extendendum. Caſp. Ziegler. *in Diſſ. de Jure exig. collect. ad elocat. fil. illuſtr.* Nec minus ad extraordinarias Collectas referri poſſunt, oblationes pecuniarum, quas Domino ſuo Vaſalli ex liberalitate, quocunque nomine veniant, præſtant, vulgo Præſent-Gelder / Donaton-Gelder. Struv. *Cap. 14 aph. 16. n. 3.*

§. *V.*

§. *V*.

Pertinent huc porro 5) Multæ, in feudalibus, vel ob commiſſionem vel omiſſionem in res vel perſonas Domini, dictare ſolitæ, e. gr. quæ propter contumaciam in non comparendo, vel improbum beneficii uſum, ob omiſſam & non petitam inveſtituram (etiamſi quidem juramenti præſtatio pacto ſit remiſſa) ob condonatam feloniæ pœnam, ut & in omnibus illis caſibus, ubi Vaſallus arbitrarie punitur, exiguntur & ſolvuntur.

§. *VI*.

Tandem hisce 6) addendum eſt Laudemium, **das Lehen-Geld / Handlohn.** Scilicet Domino feudi, pro receptione novi Vaſalli, in quem feudum per alienationem, aut alio juſto titulo, transfertur, certa pecuniæ ſumma, perſolvitur. Viget etiam illud, non tantum cum Dominus diem obiit ſupremum, ſed & obtinet hic mos, ſi alia quavis ratione mutatio Domini intercedit, aut dum liberi, conjunctim antea Laudemium ſolventes, poſtea diviſionem feudi, juſto conſilio, inſtituerunt. In ſolatium quaſi & Domini recreationem conſuetudo hæc introducta putatur. & a quibusdam Juris interpretibus Laudemium majus, **die hohe Lehen-Wahr** dicitur, atque quandoque viceſima, interdum etiam, duplicata ratione, decima pretii parte abſolvitur & æſtimatur. Quamvis fatendum ſit, determinationem illam ex conſuetudine unice dependere (hinc & Conſuetudinarium appellatur) & ubi illa non invaluit, neminem eapropter obligari. Vid. Franzk. *de Laudem. cap. 4. n. 8. ſeqq*, Ludvv. *de Renov. Inveſt. p. 448.* Dn. Stryck. *cap. 17.* Carpz. *P. 2. C. 39. D. 33.* Diverſa itaque ratio eſt Laudemii minoris, **kleine Lehen-Wahr /** abuſivè ſic dicti, & à priore utique diſtincti. Hoc enim in honorario, pro ſcriptione inveſtituræ literarum ſolvendo, in Taxa præterea & ſportulis, pro inſtrumento Inveſtiturarum conficiendo, Cancellariæ præſtandis, conſiſtit. Struv *Cap. X. aph. 12. n. 9.*

CAPUT ULTIMUM.
DE FRUCTUUM JURISDICTIONALIUM EFFECTIBUS.
§. I.

IN Effectus fructuum jurisdictionalium, de quibus hactenus præcipua Capita ordine expoſui, ut adhuc inquiram reſtat. Argumenti ubertas, eos multos admodum eſſe arguit; ſed cum intra Diſputationis Academicæ limites mea decurrat ſcriptio, & brevitatis ratio ubique à me hucusque ſit habita, non omnes in medium producere potero, ſed communes tantum & illos potiſſimum delibabo, qui percipienti proficui ſunt & lucrum aliquod afferunt. Me igitur arbitro, primus ac nobiliſſimus fructuum jurisdictionalium effectus erit, quod ſæpius memorata emolumenta Domino Jurisdictionis præciſe ſint dependenda. Quod in tantum verum eſſe puto, ut ſi quis forte, conſenſu Domini inſuper habito, alium pro Domino ſuo agnoſcat, eique præſtanda, uti loquimur, præſtet, is non ſolum eapropter à vero Domino ſuper eo conveniri, vi *l. 34. §. 4. ff. de Solut. l. 12. C. eod.* cujus rationem adde ex *l. 11. ff. de R. J.* ſed &, pro re nata, carcere, aut alia gravi multæ exactione coerceri atque puniri queat. Confer omnino Reform. *Lib. 1. Tit. 1. l. 1.* Diverſum longe jus & diſpar conditio eſt, ſi qui vi metuve, aliisque libertatem conſenſus deſtruentibus viis ac mediis, eò adigantur, ut fructus iſtos aliis quàm veris Dominis exhibeant. Nam ſi hoc caſus ferat, venia & impunitas ultrò eſt danda, & contra tertium, ſi vis illata fuerit, omnia præſidia ſunt adhibenda vid. Ertel. *de Iurisdict. Infer. Lib. 2. c. 25.*

§. II.

Alius erit effectus fructuum Jurisdictionalium, ſi variis remediis contra inſultus adverſariorum, & obtineantur & conſerventur. Non alio certè fine adverſarius in jura noſtra involat, & fructuum noſtrorum perceptionem perturbat, quàm ut poteſtatem, quâ hactenus uſi ſumus, ſibi afferat & dominium noſtrum in ſe transferat, nobisque non ambiguam modo

reddat

reddat poſſeſſionem, ſed & plane nos illa exuat atque privet; cujus conatibus legitima defenſione tùm obviam itur, & ſi aliter fieri non poteſt, vis vi repellitur. *l. 3. ff. de Juſt. & Jure.* Longe quippe multumque præſtat, inviolata & intacta ſemper ſua jura ſervare, quàm, poſt vulneratam cauſam, demum remedium quærere. *l. ult. in fin. C. in quibus cauſ. in integr. reſt. neceſſe non eſt.* Verum cautela heîc inſimul opus eſt, nec ita crudè aſſerta hæc ſunt intelligenda. Scilicet agreſſio præcedens inimici noſtri, violenta ſit, & invaſio ejusdem injuſta, *l. 1. C. unde vi, l. 3. §. 9. ff. de vi & vi armat.* noſtra è contrario defenſio nullam habeat moram, nec in longum differatur. *d. l. 3. §. 9.* reſpondeatque injuriarum propulſatio præviæ offenſioni, *l. 1. ſ. 27. eod.* Quod ſi potentia adverſarii propugnationem noſtræ cauſæ eludere videatur, proteſtatione facta, illam tueri licebit. *l. 4. §. 1. ff. quib. mod. pign. ſalv.* Tab. & Barb. *in Theſ. Loc. Comm. voce. Proteſtatio.* Nec minus integrum erit, jure experiri, & rem omnem legibus dirimendam committere. Quo in caſu, juris noſtri conſervationem & tuitionem, varia aggredi poſſumus via. Etenim, ſi delictum quoddam concurrerit, fractæ & violatæ pacis publicæ adverſarium accuſamus, per Rec. Imp. de A. 1548. *§. 1. in verb.* **Daß auch keiner ꝛc.** vid. Gail. *Tr. de Pace Publ.* Inſtr. Pacis *Art. 17. ſ. 6.* 7. Recuperandæ poſſeſſionis cauſa, Jus Canonicum tutiſſimum & pleniſſimum remedium nobis ſuppeditat, *in Can. redintegranda* 3. *Cauſ. 3. quæſt. 1. & cap. ſæpè 18. X. de Reſt. ſpol.* Poteſtatem autem & jura noſtra declaramus, intentata confeſſoria utili arg. *§. 2. I. de Act.* Levioribus inimicorum aſſultibus alia parata ſunt remedia. Nam adverſus eum, qui à vi abſtinuit, in fructuum tamen perceptione nos turbavit, & jus illud, unde perceptio enata eſt, controverſum nobis fecit, actionem injuriarum inſtituimus, arg. *l. 13. ſ. f. ff. de Injur.* Ad retinendam poſſeſſionem vel quaſi, utimur ſalubri cumprimis interdicto uti poſſidetis, cujus vi, turbatori noſtro injungitur, ut à turbatione deſiſtat, & competentem cautionem præſtet. Gail. *L. 1. Obſ. 116. n. 5.* add. *cap. 9. X. de probat.* Ad declarationem denique

F 3

nique libertatis, inſervit utilis negatoria. Immo nihil quicquam obſtat, quin & hac in re, iis, quæ per Imperii ſanctiones conceduntur remediis mandatorum, e. g. de Pignorationibus, uti queas, dummodo exceperis pignorationes ob fructus Jurisdictionis Criminalis, & ob cauſam ejis, ipſam nimirum criminalem Jurisdictionem factas, per expreſſa verba Ord. Cam. de A. 1555. *P.* 2. *Tit.* 22. ibique: Allein Malefiz Sachen ausgenommen. Mindan. *de Mandat. Lib.* 2. *c.* 56. §. 2. 3. *& Lib.* 2. *c.* 11. §. 8.

§. *III.*

Probationes ex fructuum perceptione reſultantes, novum eorum effectum oſtendunt. Ex parte fruentis enim, poſſeſſionem vel quaſi jurisdictionis noſtræ probant. B. Brunnem. *in Conſil. penult.* n. 235. Klock. *Vol.* 1. *Conſil.* 50. *n.* 275. & *Conſil.* 37. *n.* 6. Knichen. *de Iure Territ. Cap.* 3. *num.* 213. ex parte vero præſtantis & præbentis, ſubjectionem commonſtrant. *c.* 2. *X. de Cenſib.* Aſt, quod ſilentio involvi non debet, hæc in poſſeſſorio ſaltem, vel ubi de cauſa proprietatis incidenter agitur, vim ſuam exſerunt. Fab. *in Cod. Fabr. Lib.* III. *Tit.* 22. *Def.* 18. Nam in petitorio, dum cauſa proprietatis principaliter ventilatur, longe fortiores & prægnantiores iis probationes exiguntur arg. *l.* 4. *C. de Probat.*

§. *IV.*

Pariter in Demonſtratione ſpeciei Jurisdictionis, utilem navant operam. Videlicet prout conceſſio vel præſcriptio unius alteriusve ſpeciei Jurisdictionis, ſtricte & citra extenſionem capitur, per ea, quæ habet Meichsner. *Tom.* 2. *Dec. Cam. Lib.* 2. *Deciſ.* 4. *n.* 175. ita quoque perceptio certæ ſpeciei fructuum, illam ipſam jurisdictionis ſpeciem, ex qua proveniunt, veluti effectus cauſam ſuam arguit, & clare deſignat.

§. *V.*

Tandem poſtremus, quem commemorare placet, effectus conſiſtit, in ſæpius dictorum fructuum Valore & æſtimatione. Tralatitium profecto eſt, ob dignitatem, jurisdictioni annexam, percipiendi fructus exinde natos multum ſplendoris & exiſtimationis accedere, atque majoris æſtimari, ſi v. c. 300. hoc

Digitized by Google